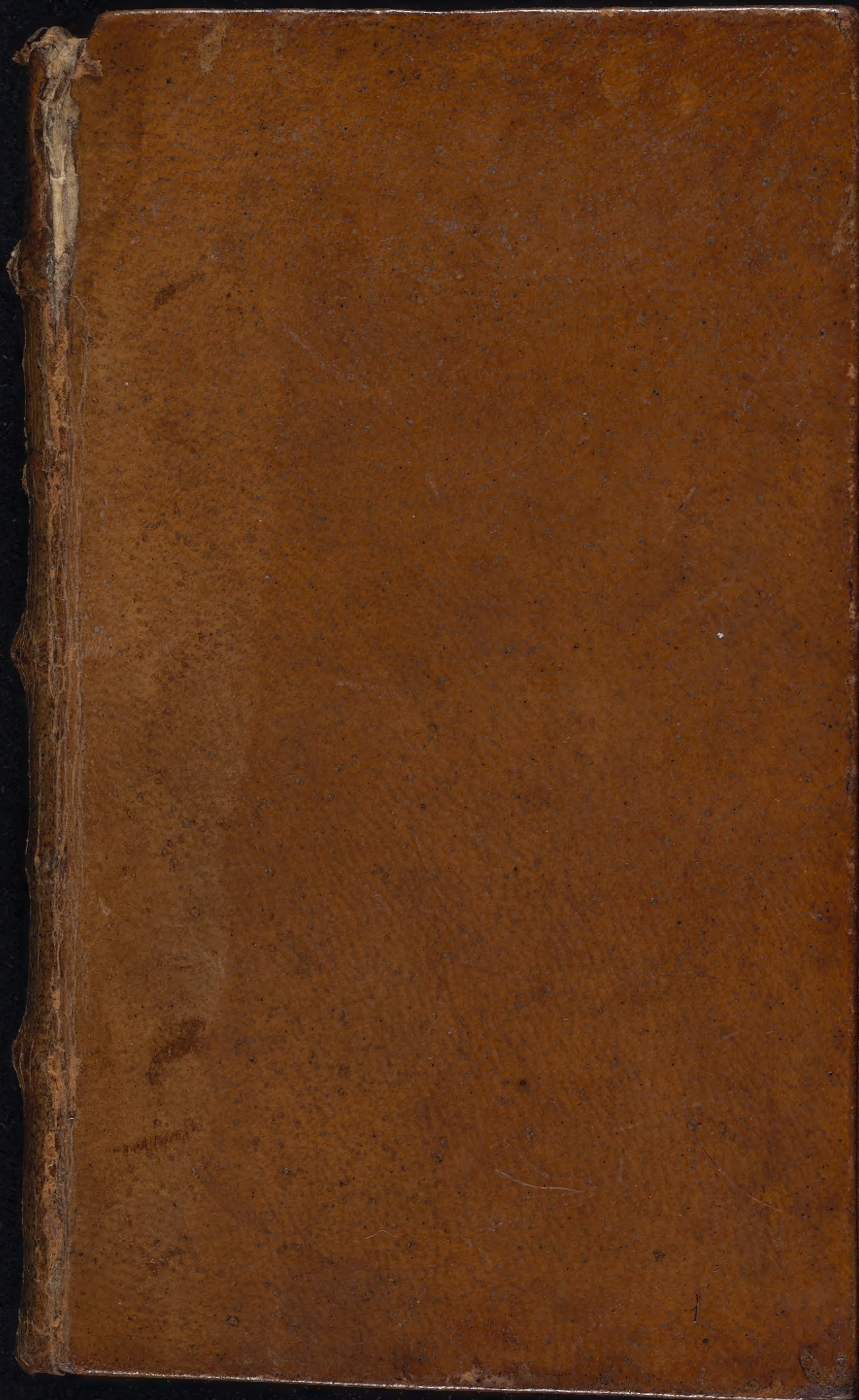

Camerarius

[illegible]

Centuria
EXQUISITISSIMORUM
SYMBOLORUM
ET
EMBLEMATUM

Hiſtoriarum Sacro - Prophanarum
Moralium & Politicarum Cultoribus
perquam utilis & neceſſaria
Ex Eruditiſſimis Priſci & moderni ſæculi
Auctoribus Collecta
Quæ propter illorum Præſtantiam
tanquam
Continuatio famoſi
JOACHIMI CAMERARII
intitulari poteſt

FRANCOFURTI
Sumptibus LUDOVICI BOURGEAT
Moguntinenſis Bibliopolæ Academici
Typis CHRISTOPHORI KüCHLERI
ANNO M. DC. LXXX.

SELECTA EMBLEMATA SACRO-POLITICA.

I.
TRINUNUM.

Est Deus, esse suum, noscendus Trinus & unus;
Prende fide, humanâ quod ratione nequis.

I.

DEUM esse TRIUNUM Christiana veritate profitemur, & cuncti in Baptismate confessi sumus ac vovimus. Attestatur id Christus, Matth. 28. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Et S. Joannes 1. Joan. v. *Tres sunt, qui testimonium dant in Cœlo: Pater, Verbum, & Spiritus sanctus.* Tres sunt personæ non una; ideoque distinguimus sed unam ab aliâ non separamus. Patri attribuitur Potentia, Filio Sapientiâ, Spiritui Sancto amor & bonitas. O pater, ô Fili, ô Spiritus Sancte! Unusquisq; vestrûm Potens est, imò Omnipotens. Unusquisque Sapiens, imò ipsa Sapientia. Unusquisque Bonus, imò ipsa Bonitas, A Vobis sunt omnia, per Vos omnia, in Vobis omnia. Imò à Te, per Te, in Te (quia una sola es Divinitas, ô S S. TRINITAS) sunt omnia. Attestatur David Psal. 85. *Tu es Deus solus.* Et Ecclesiasticus 1. *Vnus est altissimus Creator omnipotens, & metuendus nimis. Tres sunt, qui testimonium dant in Cœlo &c. & hi tres unum sunt.* 1. Joan. v.

Sed quid Solem intuemur? Si sapimus, oculos claudemus. Fides Talpa fit, oportet. Nimirùm non posse in parvulam fossam exonerari Oceanum, Augustine, docuisti. Manu tamen non semel ad tanta mysteria nos duxit Cœlum.

II.

A DEO OMNIA.

In Domino sumus & nos vivimus, atq; movemur,
Spiritus hic radiis omnia Lucis agit.

II.

A DEO omnia, sine labore, sine difficultate, sine resistentia. Creavit omnia, conservat, & ab illo omnia pendent, atq; in nihilum redirent, sine ejus manu sustentante. Omnia egent ejus potentiâ; quia sine illa nec Sol lucere, nec ignis calefacere, nec homo se posset movere. Et cùm homo, Cælum, Sol, Angeli ex nihilo sint, nec actionem, nec motum, nec stabilitatem habent sine illo; *Omnia portat verbo virtutis suæ*, inquit Apostolus Hebr. I. III. quia sc. nutu & potentiâ sustentat totum pondus creaturarum; quasi Atlas mundi, simul movens, moderans, ac gubernans omnia. Est Deus quasi Currus portans totum mundum, & sustentans omnes creaturas, quæ alioquin redirent, in nihilum; Ipse quoque simul est Auriga, currui præsidens, movens & gubernans tum per se, tum per Angelos; quia eorum ministerio rotas hujus currus movet, regitq;, per eas gyrans Cœlos, tempora, resq; omnes fortiter ac suaviter disponens.

III.

FATA VIAM INVENIENT.

Iactatur mundi mediis Eccleſia in undis:
Sed tamen in portum ducit agetq́ Deus.

III.

FIDES Christiana & Ecclesia Catholica innumeras passa est persecutiones, non solum hæreticorum plurimorum, qui conati sunt diversimodè destruere fidem Catholicam, sed maximè passa est tribulationes & persecutiones à Tyrannis, Infidelibus, Regibus & Imperatoribus, non uno solùm, vel duobus, sed plurimis, & per universum orbem, ut à Nerone, Domitiano, Trajano, Antonio, Severo, Galeno, Juliano, Decio, Valeriano, Diocletiano, Maximiano, Maxentio, & aliis multis, & tamen nunquam potuit prosterni, licet, persecutiones habuerit non solùm in temporalihus, sed & inspiritualibus. Enimverò fuere, qui non modò verbis, sed & sangvine usque ad mortem eam defendere voluerunt. Tantò autem magis præclara extitere fidei nostræ testimonia, quantò innumerabiles penè Martyres pro ipsâ sangvinem fuderunt. Ait enim Hyeronimus in Prologo Martyrologii quod nullus in Anno dies, exceptis Calendis, in quò non possit Ecclesia Festum 5000. Martyrum celebrare; Et hoc valdè mirabile fuit, quod in toto terrarum orbe, tanta hominum multitudo, pro eo, quem nunquam viderant, tantis se crutiatibus exponeret, ac mortem libenter sustineret; Itaque verum:

Fluctant; ast nunquam mergitur illa ratis

1,770,000

Emblemata ſelecta

IV.

CÆLESTE TRAHIT TERRESTRE.

Non venit ad patrem, niſi quem Pater attrahat ipſe;
Noſtra Dei eſt manui ſubjicienda ſalus.

IV.

DEI in homines amorem testatur Vocatio, Qui quantus & amor Dei & honor hominis! Indigni tamen amore hoc & honore multi; Ad nuptias vocati adesse noluêre: nemo autem intravit, nisi vocatus; quia Rom. IX. *Non volentis, nec currentis; sed miserentis est DEI.* Et Joan. 6. *Nemo venit ad me, nisi Pater meus traxerit eum.*

Magna Dei attributa hæc duo sunt: Misericordia & judicium; Sic una in Vena aurea inerat Manna misericordiæ, Hebr. 9. & Virga Aron, ad memoriam iræ in seditiosos exercitæ. Pro parvulis & superbis. *Sic placitum est tibi*. Matth. XI. Crede, time; mare ne metiare; Labyrinthum inire fuge. Hoc noris: Prædestinatio purè fit, sine intuitu meritorum; quia misericordiæ est actus:

At reprobatio fit intuitu peccatorum, quia justitiæ est.

Cooperari autem debemus vocanti Deo. Conformanda humana voluntas cum Divina.

V.

MULTI VOCATI PAUCI ELECTI

Ad verbi ſonitum divini rarus anhelat,
Pars potior mundi delicias ſequitu[r].

DEUS

V.

DEUS Sacro in Elogio, ſe nominat Patrem familias. Hoc eſt nomen, quod ſibi ipſi tribuit Deus, & adeò illi convenit, ut dicat Job. XXXVIII. *Quis eſt pluviæ Pater? aut quis genuit ſtillas roris?* Omnium rerum Pater vocatur, uſque & guttæ aquæ, & roris, quia omnia creat & conſervat. Non dicitur Dominus familias, quod eſt nomen Majeſtatis, ſed paterfamilias, ut nos confortet atque invitet, ut libentiſſimè ad ejus ſervitium accedamus. Verum homines adeò ſunt ducibiles ad proficiſcendum in vineam Sathanæ, ut quamvis non vocentur, aut præmii aliquid illis promittatur, omnes illuc pergant.

Adulterinæ plantationes, Sap. IV. Plantæ illegitimæ, quanquam bene agere proponunt, cum vocantem Deum, ac prædicationem audiunt, poſtquam tamen illic exeunt, nihil eſt amplius. Sicut ova, quæ ſunt in igne, ſudant & à ſe guttas aquæ emittunt: ab igne verò ſeparata, ut ante ſicca remanent. Unum eſt ex ſignis reprobationis, quod quis prædicationes audiat, nec ex illis fructum percipiat. Affirmat id Paulus: *Terra ſæpè venientem ſuper ſe bibens imbrem, & germinans herbam opportunam illis, à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo: proferens autem ſpinas ac tribulos, reproba eſt, & maledictio proxima, cujus conſumatio in combuſtionem* Hæbr. VI.

NOS-

VI.

NOSTRUM POLITEUMA IN COELIS.

Patria non nobis hic eſt; quærenda supernè;
Hanc pete, ſuſtuleris ſi grave carnis onus.

VI.

JUſtus eſt in patriam amor. Hunc omnibus natura inſevit, ut vel ſangvinem pro ea fundere dulce ſit, & glorioſum. Dulce etiam ac delectabile eſt vitâ, luce, præſentibus gaudere : verùm ad alium longè eminentiorem homo creatus eſt finem, nempè ut hîc in terris Deo ſerviat, obtemperat, colat, amet, ac tandem finita mortali hac vitâ, eo in Cœlis fruatur æternùm. Ne aſſimiletur Epicureis, qui Deum, ejuſque providentiam negârunt, ac libidinibus fuere & voluptatibus deditiſſimi, Horat. lib. 1. Epiſt. 4. Complures terræ filii, Struthionis inſtar, volare neſcij, mentem ad ſuperna tollere neſciunt, humi tantùm curſitant, ac per ima repunt, preſſi & amore terræ ac pondere. Aſt in Cœlum cum S. Auguſtino in Soliloquio animæ, c. 21. elevanda mens eſt, dicendumque: Si, mi domine, pro corpore hoc ignobili & corruptibili tam magna & innumera beneficia præſtas à Cœlo, aëre, terrâ, mari, luce ac tenebris, calore & umbrâ, ventis & pluria &c. Qualia, quæſo, quam magna & innumerabilia erunt illa bona, quæ præparaſti diligentibus te in Cœleſti illâ Patriâ, ubi te videbimus facie ad faciem? Si tanta nobis facis in carcere, quid ages in Palatio? &c. Illuc itaque aſpira. Illuc per bona operam Scalam tibi fac, ut in Cœlum concendas.

VII.

IBI COR, UBI THESAURUS

Quid mihi cum vanis theſauris? Nam cor ibidem
Eſt, ubi theſaurus, Chriſtus, in arce Poli.

Aurum

VII.

AUrum sitiunt mortales; & propterea tanta est temporalium cura, ut patet in diversis hominum laboribus; alii namq; in Scientiis, alii in mechanicis artibus, alii in agricultura laborant.

Impiger extremos currit mercator ad Indos.

Atq; idcircò Poëtarum nonnemo eleganter cecinit:

Numerus honoratur, sine nummis nullus amatur.
Nummus ubi loquitur, Tullius ipse tacet.

Verùm nihil iniquius, quàm amare pecuniam, inquid Ecclesiasticus. Et veteres dixêre, nihil esse tam angusti animi, tamq; parvi, quàm amore divitias. Nihil honestius, magnificentiusq;, quàm pecuniam contemnere, si non habeas, si habeas, ad benificentiam liberalitatemq; convertere. At complures majorem habent Marsupii curam, quam vitæ, ut est apud Novium, de propr. rerum. r. Dixerim ego quam vitæ æternæ; terrenis tantùm per fas & nefas inhiantes, atq, ibi Cor eorum, ubi thesaurus, dicente Christo. Enim vero in Cœlis thesaurirandum; qui id agunt, veras sibi, firmas ac nunquam perituras acquirunt divitias; nam ut canit Mantuanus:

Est requies i'ic, illic æterna voluptas,
Perpetuus splendor, gaudia, risus, amor.

DE

VIII.

DESINIT HUMANUM DIVINUM INCIPIT.

Deficit humanum, ne deficε, quando levamen;
Nam Deus ultrà humanum ſugerit unus opem.

VIII.

SPes ac fiducia in Deum nunquam eſt deponenda. Hujus rei in David vide admirabile exemplum II Reg. XIII. Job tribulationes adeò depreſſêre, ut omnes eum ad priorem fortunam nunquam reverſurum crederent, at hac eum abyſſo educit Deus, ſterquilinium in jubilum commutat, divitias ei multiplicat, ac centum quadraginta annos vitæ addit. Jonas, quamtumlibet duplici ergaſtulo, ventre ſcil. Ceti ac Maris concluſus eſſet, Deus tamen ad eum penetravit, atque incolumen in littus ſtitit. Jonæ III. Daniel in lacu Leonum, Regio Sigillo obſignato, verſabatur, quà nemo adire præſumebat, Deus tamen eundem ingreſſus eſt, ac Prophetam in libertatem vindicavit. Dan. VI. Spes nobis hîc peregrinantibus eſt baculus, quo nixi ſuſtentamur, ac viarum moleſtias ſuperamus, etiam tunc, cùm graviſſimæ nobis incumbunt. Illa fluctuantis animæ ſacra eſt anchora, tutiſſimum ſalutis perfugium; quo omnes hujus vitæ, vere furentis Oceani, fluctus ridentur.

XI.

SUPRA NATURAM PRÆSTO EST.

Crede tibi noceat, nec terra, nec unda, nec ignis,
Si tibi naturæ Rector & Autor adest.

XI.

NIhil Deo est impoſſibile, ac penes eum omnium locorum claves cuſtodiuntur; ingreditur ille, & egreditur, quocunq; viſum fuerit. Extremis in neceſſitatibus ſuos ſervat, eiſq; fert opem. Tres hi pueri in ſuccenſâ fornace conſtituti erant, flammis undique circumvallati, adeò, ut nullus effugio locus pateret? illa tamen omnia vis divina penetravit, atque ipſos incendio liberavit. Dan. II. Quomodo ſi rugiat Leo, & catulus Leonis ſuper prædam ſuam, cùm occurrerit ei multitudo paſtorum, à voce eorum non formidabit, &c. Sic protegit Dominus &c. Iſai. XXXI. Ecce, quod verbis exaggerat Dominus ſedulam curam, quã de ſervis ſuis gerit! duabus diſſimillimis rebus ſe confert: Famelicis Leonibus, & avibus volentibus nidos protegere; quorũ alteros naturales vires fulciunt, univerſos timores contemnant: alteras verò intimus pullorum amor compellit, ne ulla pericula pertimeſcant. Leo famelicus nullâ Paſtorum cohorte, nec canum latratibus deterretur, ut prædam è dentibus dimittat; Aviſq;, quamvis imbecillis ſit, ut pullos tueatur, nullum timet periculum; amor enim vires addit, quæ ſibi à natura negantur. Quibus ſimilitudinibus voluit dominus demonſtrare, quàm ſecuri ſint ſervi ſui, ſiquidem ad defenſionem eorum tam ſupernum amorem ac potentiam habent.

X.

TRAGICUS TYRANNORUM EXITUS.

Viq; dolisq; strophas nectit sine fine Tyrannus:
Sed tragicam metam non superare valet.

Tyran-

X.

TYranni nec lege diriguntur, nec ratione; ſtat pro ratione voluntas. Hi ſunt perſecutionum Aquilones, Auſtriq; truces. Prodit Damaſus Papa, in vita S. Marcelli, ſolum Diocletianum brevi tempore XVIJ. Chriſtianorum millia exquiſitis necibus diſcrutiaſſe. Euſebius de ſua prodit ætate, in Hiſt. Eccleſ. Lib. VIII. c. II. carceres omnes Chriſtianis refertos, nec aliis locum maleficis fuiſſe; Ea tempeſtas CCXXX. obſorpſit. Cætera quis fando memoret? Succeſſerunt Hæreticorum turbines: Arianorum, Copronymi Imp. Iconoclaſtæ; Quis Turbo Lutherus? Quæ Furia Calvinus? Dicamnè? *Nunc Cinis eſt, ubi Troja fuit.* At funeſti fuêre Tyrannorum exitus. Infelices nacti mortes ſunt Hæretici.

Virg. VI. Æn. *Diſcite juſtitiam, moniti, & non temnere Divos.*

XI.

SIC PORTARE SUOS DEVS AD-SOLET.

Quiſnè Aquilam excelſo fore credat in æthere tutam?
Et tutum, quem alis fert Deus ipſe aquilæ;

Majo-

XI.

MAjori ſemper neceſſitati accurrit Deus : Ut cor lateri adeſt infirmiori ſiniſtro, & ipſi pavore palpitanti ſangvis affluit opitulaturus; ita Dominus. Videntur juſti, quaſi quorum obliviſcatur Deus: Licet verò corpus patiatur, animam ipſe gratià roborat ac recreat. Tangi ſinit corpus, at animam ſervat, Dei thalamum, eamq; dona gratiæ plura, quàm Salomonis lectulum ambiunt. Semper præſto ſuis adeſt Deus. Sennacherib Aſſiriorum Rex arctiſſimè obſidebat Hieruſalem, Et Rex Ezechias orabat Dominum: permiſitq, Deus ad extremum diſcrimen adduci Davidem & Ezechielèm; & eo in articulo liberat. Beatus, cujus Dominus defenſor ejus. Sub umbra alarum ſuarum eum proteget: Itaq; ſi exurgat adverſum illum prælium, ſi caſtra erga eum conſiſtant, non timebit; Dominus protector vitæ ejus, à quo trepidabit?

XII.
SIC LIBERAT PERICULIS.

Tum Domino servire tenetur & ignis & æther
Eripere ærumnis cum volet ille suos.

XII.

PErſequebatur Iſraëlitos Pharao, & ad unum omnes internetioni dare volebat: verùm tollens ſe Dei Angelus denocte in columna ignis, de die in nubis illos columna ducebat protegebatq;. Dominus, ait Regius Propheta, Protector vitæ meæ, à quo trepidabo; cuſtodit ſuos per Angulos Deus, multis periculis corpus ac vitam noſtram eripiens; cum enim vita noſtra variis ſit obnoxia caſibus ac diſcriminibus, ab elementis, animalibus, dæmonibus atq; hominibus, ab his hominem protegit Angelus. Immittet inquid Pſalmiſta, Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos. Protectio hæc manifeſtè apparuit circa Tobiam, cap. VI. & XII. Apparuit & in filiis Iſraël, quos per varia pericula deduxit Angelus, Exod. XIII. Hinc & Judith gratias agens de hac protectione dicebat, Exod. XIII. Vivit Dominus; quia cuſtodivit me Angulus ejus, &c. Quoties ergò vel iter, vel opus alipuod periculoſum aggredimur, Angelo, tanquam protectori nos committamus, dicamusq;:

Angele qui meus es Cuſtos, pietate supernâ
Me tibi commiſſum ſerva, defende, guberna.

XIII.

REX REGVM REGES REGIT.

Cor Regis in manu Dei eſt;
Is flectit illò, quò velit.

Corda

XIII.

COrda Regum in manu Dei ſunt, ex, quocunq; voluerit, inclinat. Probos juxta cor ſuum, dyſcolos pro populorum noxis evehet. In furore ſuo Reges concedit, & in indignatione ſua affert. In pervicacis plebis flagellum Reges ſublimat. Reges regnare, & conditores legum juſta decernere præſtat. Regum baltheum diſſolvit, & renes eorum fune præcingit. Deſpectionem ſuper principes effundit, & oppreſſos revelat. Sedes ducum ſuperborum deſtruit, & mites pro eis ſurrogat. Conſiliarios in ſtultum finem, & judices in ſtuporem adducit. Gentes multiplicat, & perdit, ſubverſasq; in integrum reſtituit. Regum à ſe evectorum miniſteria perpendit, & cogitationes ſcrutatur. Profunda de tenebris revelat, & umbram mortis in lucem profert. Apoſtaſiam Regibus, & impietatem Ducibus imperterritè exprobrat. Gentes in virga ferreâ regit, & Cedros Libani confringit. Nullius perſonam reſpicit, nullius magnitudinem veretur. Puſillum & grandem æqualiter curat, cuiq; pro meritis retribuit. Judicium duriſſimum Rectoribus minatur, Hieruſalem in lucernis luſtrat. Potentes potenter torquet, fortiores fortiús cruciat. Cui appropinquare, clareſcere eſt, Quem timere, gaudere eſt. Cui ſervire regnare eſt.

SOR-

XIV.
SORTES HUMANÆ.

Sortes homuntio jacit:
Dei sed ad nutum cadunt.

XIV.

SOrtes ducere assolent mortales. In scripturâ sunt dispares: bonæ & malæ. De bona bonorum gloriatur Paulus Col. 1. Qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum. In hanc sortem, ut duceret idem gentes, se vocatum, ait: Actor. XXVI. Ut convertantur à tenebris ad lucem, & de potestate Sathanæ ad Deum &c. De malorum sorte malâ, Eccles. VI. inquid: Animam nequam disperdet, & deducet in sortem impiorum. Infelix sors, vanâ ac momentaneâ. Jam verò hoc etiam attende: sors bona à solo Deo est: Sortes mittunturin sinum; sed à Domino temperantur, Proverb. XVI. Ita Dei gratia datur, cui vult prædestinator Deus. In hanc vocamur. Huic cooperandum. Similes esse debemus lapidi Abeston, de quo Plinius lib. XXXVII. cap. X. Alber. Mag. & Isid. l. XVI.

Arcadia tellus lapidem producit Abeston:
Ferreus huic calor est; naturæ mira potestas;
Nam semel accensus conceptos detinet ignes,
Extingvique nequid pellucens perpite flammâ.

Tales & nos esse oportet. Semel accensi ab alto, minimè à Dei charitate.

Emblemata ſelecta

XV.

REGIO HAVT RELIGIO

Non mihi Religio Cordi eſt, ſed amor regionis;
Nimirum Regio in Religione latet.

X V.

NOn difficili, nec improbabili conjecturâ perſpicere licet, bella nonnunquam Religionis prætextu adornari quæ tamen eo collimant, ut Regiones prædivites per nefas occupentur. Sub palliatâ fictaq; ſanctitate Lupum geſtant Fel ſub melle latet.

Nil minùs, quam Religio eis cordi eſt:
Verùm eis decantatum illud convenire certum:
Nulla fides pietásq; viris, qui caſtra ſequuntur.
Templa reſque Deo dicatas, vel ut Antiochus & Heliodorus, prophanant; Sacratas Deo Virgines opprimunt; humana divinaque jura contemnentes; ſed tandem, ut præfati puniuntur à Deo, ac peſſimà morte intereunt; Itaquè ruminandum eis illud Virgilij:

Diſcite juſtitiam moniti, & non temnere Divos.

XVI.

FUIMUS TROES.

Aëra quod lustras pedibus, lustravimus unos,
Nunc scipione fultus, vix solùm geto:

Vana

XVI.

VAna est juventus, dissoluta. Seria haut sapit, neccapit. Extollitur. Delirat. Cœca est. Senectutem minus æstimat, contemnit. Cùm stolida sit, sapientem se reputat. Nihil non audet. Est inconsulta juventus, Mollis. Effera. Corona verò senum, multa prudentia. Consilium, ratio, & prudentia in senibus est; Senes itaque honorandi. Vitia, ceu Syrtes, effugiunt; nihil ad omne consortium illis commodius est, quàm Resp. atq; privatas felicissimè regere: despicere malos impetus, ac vincere, qui animos nostros inconsultè diripiunt: & consulere juventuti, ac parcere; quid ipsi fuerint, quid tunc senserint, nondum immemores: digni denique, qui longâ senectute suâ Sapientiâ fruantur.

XVII.

MUTUA RERVM METAMORPHOSIS.

Ignis aquæ vires, vice mira, aqua concipit ignes;
Mutua naturæ ſemina quæque gerunt.

Ajunt

XVII.

AJunt Theologi: Quidquid poteſt facere cauſa ſecunda, nobiliori & altiori modo poteſt cauſa prima. Hoc præſuppoſito, certum eſt, naturam poſſe unam in aliam convertere ſubſtantiam; dicit enim Ariſtoteles: Alimentum per naturam convertitur in ſubſtantiam aliti. Virtute caloris gallinæ Ovi ſubſtantia in Gallinam convertitur; Videmus quoq; terram, inter cætera ignobiliorem, virtute Solis producere aurum, argentum, uniones &c. Hinc Philoſophus 4. Meteor., virtute Solis terræ humiditatem converti in arbores, gramina, vinum, oleum, balſamum, ac ſimilia. Iſidorus in lib. Ethymolog. refert eſſe in Scotia fontem, quidquid in eum conjicitur, mox verti in lapidem. In Hybernia eſſe alium, ſi baculus injiciatur, partem quæ aquam tangit, in lapidem, alteram, quæ in terram figitur, verti in ferrum. Alchimiſtæ æs atque hydrargyrum in argentum purum convertunt. Si ergo Natura unam in aliam poteſt convertere ſubſtantiam, à fortiori Deus naturæ Author, cujus eſt immenſa poteſtas, in quo cunctæ perfectiones altiori modo, quàm in creaturis extant.

XVIII.

ALLEIN MEIN.

Impatiens consortis Amor: sic turturis instar,
In morte ac vita Tu mihi sola places.

XVIII.

IN recenſendis mortalium affectibus, præter fas ac humanitatem foret, amoris obliviſci, qui in omnium animis, niſi prorſus barbaris, regnans, tamen quoſdam vehementiùs ſuis imbuit curis, ſibiq; propiùs addicit. Eſt autem blanda & irrequieta cupiditas, iis ipſis placendi, qui nobis ſive ſortè, ſive ſuâ virtute, ſive noſtro deniq; errore placuerunt. Et is quidem, velut inſidiis, ita irrepit, ut nos anté ſentiamus amare, quàm inſtituamus de amando conſilium. Neque arduum in ipſis initiis eſſet excutere tantum pondus, niſi ſenſim, neq; ſine ſuavitate incumbens, ita eos ipſos ſuis lenociniis caperet, quos affligit, præſertim inexpertos, ut putent inhumanum facinus fore, ſibiq; omninò incommodum, ſi influentis mali dulcedinem à ſe auſint ſevero imperio arcere. Hoc autem affectu, ſi inſtitutio recta acceſſerit, nihil in mortalibus magis eximium. Conſortis verò minus eſt patiens.

XIX.

VULGARE EST CARUM.

Quod rarum carum Falsum est; vulgare quod extat,
Omnibus est charûm; sic tibi ut Ova probant.

XIX.

OMnia chara esse, quæ rara, plerique autumant: Aurum Arabicum, gemmas ex Indiis allatas, corallia, uniones, margarithas, cæteraq; è secretis terræ visceribus eruta, magnaq; industria conquisita extollunt, eaque in prætio habent; quod rara sint, ea ab omnibus suspiciuntur. At vulgare quidem extat Ovum; magnæ nihilominus utilitatis esse nemo negaverit, Finxêre quondam Ægyptii Deum in ore ovum tenentem, ac per illud demonstrârunt, mundum ab ipso creatum; Ovare itaq; licet, velut olim Reges ibant Ovantes.

XX.

FINITVM PRODVCIT INFINITUM.

Innumeros numerus numeros numerabilis edit,
Cantio ceu miris fert variata modis.

Infi-

XX.

INfinitè in infinitum Musica condignè extollitur. Vocatæ sunt Nymphæ, quod Aron apud Horatium notat illo versiculo:

Vidi docentem, credite posteri,
Nymphasq; discentes.

A Cano Camœnæ dicuntur, ut Festus, Servius, ac Macrobius docent, Carmen suave dant Olympiades Musæ,

Musæ, quæ pedibus magnum pulsatis Olympum,
Plectra gerens Errato, saltat pede carmine vultu,

Cantus suavitate Poëtas reddunt glorriâ immortales, ac posteritatis memoriæ commendandos, Gloriâ & Sapientiâ animos ad cælestium contemplationem, ut autumat Fulgentius, elevant. Cantus suavitate ab omnibus plurimi æstimantur. Cantilenarum sunt Præsides. Lycurgus, ut refert Plutarchus, bellici exercitationi studium Musicæ admiscuit, quo bellandi vehementiâ, modulatione temperatâ, consonantiam convenientiamq; haberet, Musis, antequàm pugnas iniret, litans, quò & oratione, præclarâq; memoriâ digna facinora pugnantes ederent.

XXI.

LA HONRA ET, ALMA DESTA VIDA.

Esse suum, & vivum Virgo retinebit honorem;
Devirginata hunc perdidit.

Inter

XXI.

INter omnes mulierum Status primatum Virginitas tenet; Undè D. Hieron. ad Nataliam: Tria præcipuè ſunt genera metallorum: Ferrum, Argentum, aurum: Ferrum eſt Caſtitas conjugalis. Argentum vidualis. Aurum eſt Virginitas. Virginitas eſt ut Regina, Vidualitas ut Domina, Conjugalitas ut ancilla. Virginitas ut Patria, Vidualitas ut portus, Conjugalitas ut pelagus; Sicut ergò Aquila inter volucres, Lucifer inter Stellas, gemmaq; inter lapides, ita excedit matrimonium, & viduitatem Virginitas. Illa eſt ſicut Lux Solis, viduitas ſicut Lux Lunæ, matrimonium ſicut Lux ſtellarum. Inæſtimabilis Virginitas theſaurus. Nè perdas; Recuperari nequid. Non poteſt coronari corrupta. Ut ſericum eſt, quòd cum in lutum cecidit, nunquam perfectè abluitur.

—————— *Veneris detergè mephytim.*

XXII.

SOLUS CUM SOLA.

Et faciles flammas præſenti ſtramen ut ignem
In re concipiet : ſic juvenilis amor.

Facili

XXII.

FAcili negotio amoris impuri flammas juvenilis concipit ardor; quem cavere tamen possunt, atque aliorum exemplo etiam tenentur. Judith mulier vidua, cum ad recens connubium impelleretur, cilicium ornatum prætulit, objecitq; libidini jejunium, vigilias somno, & otio laborem, inquit Sabellicus. Anna Phanuelis filia, post septimum connubii annum, vidua facta, ad quartum usque & octogesimum castè vixit. Idem in exemplis: Essenii, populi Syriæ, vitam olim duxerunt alienam ab omni mulierum commercio, Venere abdicatâ, inquit Plin. lib. 5. c. 17. Penelope, Icari filia, nullis procorum blandimentis, nullis pollicitationibus adduci potuit, ut, absente per viginti annos marito, Ulysse, castitatem corrumperet; Undè Prop. lib. 3.

Hæc etiam clausas expugnant arma pudicas,
Quæq; terunt fastus, Icariote tuos.

Ovid, lib. 3. Eleg.

Penelope mansit (quamvis custode careret)
Inter tam multos intemerata procos.

TAB

XXIII.

TALIO.

Per quod quis peccat, per idem punitur & idem;
Incidit inſidias, quas alij peperit.

Nemi-

XXIII.

NEmini malum imprecari, aut vim inferre licet; in illam namq; foveam, quam aliis ſtruxêre, incidunt: Thraſius ſeu Thraſillus quem ad exorandas à Jove pluvias Buſirim docuiſſet hoſpites immolare, interfectus eſt omnium primus. Ovid. in Ibin.

Vt qui poſt annos ſacri monſtrator iniqui,
Elicuit pluvias victima cæſus aquas.

Perillus quoq; in tauro æneo (quem ad reos torquendos excogitaverat) à Phalaride combuſtus eſt. Ovid. in Ibin.

Aere Perillæo veros mitere juvencos,
Ad formam tauri conveniente ſono.

Idem Lib. 4. de Arte amandi.

Et Phalaris tauro violenti membra Perilli
torruit, infelix imbuit autor opus.

Phalaris quoq; Tyrannus eodem poſteà tauro incluſus, & crematus eſt, quò alios priùs ſuffocaverat. Ovid. in Ibin.

Vtq; feros Phalaris, lingvâ priùs enſe reſectâ,
More bovis Paphio clauſus in ære gemas.

Complura vide in Raviſij Theatro Hiſt. ac Poëtico.

Emblemata selecta

XXIV.

OMNIA FINEM HABENT.

Omnes res numero, mensurà, aut pondere constant;
Quicquid ages, certi tramite finis agas.

Sacro-politica
XXIV.

IN ſtadio quidem omnes currunt, ſed unus accipit bravium 1. Cor. 9. Margarita, quæ tanquam præmium Sanctis propoſita fuit, Chriſtus fuit. Univerſi cucurrerunt, ut illud arriperent; ſed omnes juxtà fidem defuncti ſunt, non acceptis repromiſſionibus, ſed à longè aſpicientes, Hebr. 11. Exultavit Abraham, ut videret diem Chriſti, Vidit & gaviſus eſt, Joan. 8. Vidit quidem, ſed arripere non potuit. Sic eum Jacob ſcalæ innixum vidit, ſed non aſcendit per eam. Geneſ. 28. Odoratus eſt illum Iſaac, cum dixit: Ecce odor filii mei, quaſi odor agri pleni, Gen. 27. Sed guſtare non potuit. Uſque ad ſummitatem virgæ pervenit Jacob: ſed arripere haud valuit. Præclarum curſum fecit Joſeph, qui, ut expeditiùs curreret, pallium reliquit, ſed ad umbram ſolúm pervenit. Ut felix hic curſus abſolvatur, à longè ac retrò currendum, ut ad metam, ſive ultimum beatitudinis finem deveniatur. Ab infantia curendum.

XXV.

DVLCE EST DESIPERE IN LOCO.

Tempora stultitiam, gravitatem sæpè vicissim
Deposcunt; prudens, desipit atque sapit.

Inter-

Sacro-politica
XXV.

Interpone tuis interdum gaudia curis.

DEsipere in loco dulce. Nonnulli tamen ſuâ in ſtultitiâ parum ſapientes judicati ac habiti ſunt : Pſylli populi, dum Auſtrum ventum plùs nimiò haberent inviſum, ut ſibi ac terræ ſuæ obnoxium ; ſumptis armis in eum hoſtiliter profecti ſunt, ceu vivum aliquem hominem, & non rem incorpoream peterent, Herod. lib. 4. & Gell. lib. 6. cap. 11. Melitides fuit ſtultus, ab Homero celebratus, qui everſâ jam Trojâ, veniſſe legitur, auxilium laturus Priamo, Lucian. apud Eraſmum. Amphiſtides tantæ fuit ſtultitiæ, ut ignoraret, utro ex parente prognatus eſſet. Accon vetula eo laboravit delirio, ut ſolita ſit ad ſpeculum, ſua cum imagine, perinde ac cum alia muliere confabulari Cælio authore atq; Eraſmo. Itaq; abluimus Æthiodem: ſtultum efficere volentes ſapientem, &

Pariſios ſtolidum ſi quis tranſmittat aſellum,
Si fuit hic aſinus, non ibi fiet equus.

XXVI.

OGNI PESO HA CONTRA PESO.

Pondere te metiere tuo, nec viribus exi;
Nam tibi par, vel te fortior eſſe poteſt.

Quam

XXVI.

QUamvis pusillus, non contemnendus hostis. Sordido sub paliolo vires latent. Exiguos masculos nullius esse valoris, æstimat mundus. Minutæ sunt gemmæ: at magni æstimantur. Frumentum multiplices profert fructus; Caniculus pulcher diligitur magis, ac dilato ore & capite crasso hians canis. Pisces magni non adeo sanitati conducunt ac Gobii. Echeneis ingentes remorari naves valet. Proverbium erat Græcis: Amens longus. Cato infit:

Corporis exigui vires contemnere noli;
Ingenio pollet, cui vim natura negavit.

Licinius Calvus, orator facundissimus, Aristoteles sublimis philosophus aliiq; parvi erant: attamen omnium doctissimi. Gigantes famosi mortalium erant pessimi. Verum quidem, natu grandiores non ineptos semper esse, ac parvos: neq; parvos meliores. Neronem suspice.

XXVII.

QVI AMAT PERICVLVM IN ISTO PERIT.

Ignis ait: Noli me tangere, quisquis anhelat
Exitio, præceps spontè perire solet,

XXVII.

Pyrauſta vermis eſt de ſpecie araneorum, favis pernitioſus. Volitat ad lucernas tantiſper, dum combuſtis pereat alis. Hinc adagium: Pyrauſtæ gaudere gaudium: de momentaneâ ac brevi lætitiâ; namq; momentaneum, quod delectat, æternum quod cruciat. Qui ſemel à recto deſciverit, legesq; contemnere didicerit, is poſteà fit ad omne improbitatis genus propenſus. Si quis voluptatum imperium ſemel æquo animo patiatur, illum poſtea variarum belluarum inducere formam. Neminem poſſe ſatis ſibi à voluptatibus temperare, niſi divinam opem implorarit; Quare temperans putandus eſt Dei amicus. Opus eſſe eximiâ quàdam ſapientià, ubi quis in aliquam turpem cupiditatem inciderit, ut inde pedem retrahere poſſit.

XXVIII.

MALE TINNIT.

Mens hominis latitat quærendo prolice vocem;
Erumpit ſubitò mens ſimulata foras.

Inſcru-

XXXIII.

INſcrutabilis eſt hominis animus : at loquela eum facit manifeſtum. Loquere,ut te videam; & mendacem oportet eſſe memorem. Melius verò eſt tacere, quam malè loqui. Cohibenda eſt lingva. Pugiones erant priſci ſic doloſè tecti, ut nulla eſſet ſuſpicio latentis ferri, atque hoc vocabant Dolones. Hoc teli genus duplici fuit diſcrimine; aut enim nodoſus validusq; fuſtis pugio- [redacted]ſcondebat, aut flagellum aurigarium Maro lib.7.Æneid.mentionem facit.

Pila manu, ſævoſq; gerunt in bella dolones.

His dolonibus doloſa lingva rectiſſimè confertur.

Linguæ dolus tam priſco ſe [redacted]mate jactat, ut cum Orbem ſoli quatuor homines conſtituerent, inter eos tamen doli faber reperiretur. Narrat Poëta vetus, aurei & argentei ſæculi felicitatem, ſed eà tranſactà,

Protinus irrupit venæ pejoris in ævum
Omne nefas, fugêre pudor, verumq; fidesq;,
In quorum ſubiêre locum, fraudesq;, doliq;,
Inſidiæq; & vis, & amor ſceleratus habendi.

XXIX.

QVALIS CAVSA TALE EFFECTVM

Convenit effectum causæ sobolesq; parenti;
Quid mala: nî malus quàm mala mala ferat?

A na-

XXIX.

A Naturà maligni ac nebulones rariſſimè deflectunt, in omne vitiorum genus declives. Æthiopem potiùs abluas; ac naturam licet furcà impuleris, tamen uſq; recurret. Nullis legibus, nulla temperantur induſtrià, omnibus exoſi, Iuſtis contrarii, innocuos opprimunt. Virtutis culmen ne attingent quidem. At

Nobilitas hominis
Mens & Deitas imago.
Virtutum clara propago.
Miſerum revelare jacentem.
Mentem frænare furentem.
Naturæ jura tenere.
Niſi turpia nulla timere.
Terrenas temnere dotes.
Cæleſtia carpere regna.

Ovid. in lib. de vetulâ.

Gualterius de Caſtilione canit.

Nobilitas ſola eſt animum quæ moribus ornat.
Verum —— Degenerant homines vitiis, fiuntq; minores. Canit Claudianus —— Virtute remota

Migrat in exilium nobilitatis honor.

XXX.
TERROR ET ERROR PANICUS.

Ne quem despectes, nocet & parvissimus hostis;
Panicus & terror, sæpè vel error obest.

Gall

XXX.

GAlli cantus Leones terret, fugiuntq;. Timiditas ad probitatem facta, crebrò in vitia deflectit; ſi enim in ignavos affectus omnino tranſierit, qualemcunq; ſecuritatem amans, tunc inepta virtutibus, nec privatis aut publicis rebus utilis, in vitium, illudq; fœdiſſimum degenerat. Quos autem hæc imbecillitas ſregit, ſcire, niſi, cum pericula inſtant, idcircò eſt arduum, quia ſibi conſcii turpiſſimi metûs, diligenter illius indicia tegunt, etiam adornatis ad audaciam verbis, & diſcrimina quodammodo laceſſentes, cum utiq; illa abſunt. Cæterùm injurias, contumeliam, cladem, quam timere tam pati idonei, ad omnem ſpeciem minantis fortunæ horreſcere; neque hæc mala, quæ tantoperè metuunt, forti conſtantiq; ſtudio, ſed dejecto ac ignobili, declinare; virtutem ſingulorum atq; vim, ne quidem tentatam expertamve, ſupra ſuam timidè ducere, cunctoſq; & odiſſe, & invitâ ingrataq; apud ſe veneratione mirari.

XXXI.

IMPOSSIBILE , POSSIBILE ALIQUANDO.

Optica cum radiis ad paſſus mille peragrat,
Et bombarda feras eminus iEta petit.

Non

XXXI.

NOn cuncta esse impossibilia patet in belluarum ac monstrorum domitoribus, atq; etiam in iis, qui alios à summis periculis liberàrunt. Bellerophon, filius Glauci regis Corinthiorum, falsò accusatus Stupri, à Stenobæa Præti Archivorum regis uxore, expositus est Chimæræ triformi, quam tamen domuit. Ovid. lib. 2. de Trist.

Nam quid de tetrico referam domitore Chimæræ,
Quem letho fallax hospita pœna dedit?

Alcan Sagittarius Cretensis serpentem confodit illæso filio suo, quem Ille jam habebat in faucibus. Coræbus monstrum toti Peloponeso formidolosum occidit. Ovid. in Ibin.

—— —— ——— *Quod dextra Coræbi*
Vicit, opem miseris Argolicisq; tulit.

Difficilia itaq; factu, facilia etiam fieri posse patet.

RE-

Emblemata ſelecta

XXXII.

RERUM VICES.

ceu belli *Pacis*
Tempore ſic pacis ſperabo tempora Belli.

XXXII.

NAtura providentia est, ut Corruptio unius sit generatio alterius, inquit Arist. Ipsa sui depastrix, suiq; reparatrix est. Prædatrices rerum. 4. sunt qualitates sibi contrariæ; & eædem aliarum continuò genitrices; novâ exorta re ex corrupta priore. Ut nec pulex pereat, quin aliud inde existat. Sic omnium sunt rerum vices.

Nunc pluit, & claro nunc Jupiter Æthere fulget.

Affulgente Pacis tempore; nil acceptiùs ac jucundiùs: etenim

Nulla salus bello: Pacem te poscimus omnes:

Interim dum Pax aurea nitet, de futuris forsan hostibus maturè consulendum, cavendumq; ; miles conscribendus; aliæq; ad id necessariæ provisiones faciendæ; sapientum enim est prævidere futura. Unde Ægiptii virum Sapientem cum ternis finxêre capitibus; quorum uno præterita, altero præsentia: tertio deniq; provideret futura,

XXXIII.

INJUSTE PRODITOREM, NON PRODITIONEM ODERIS.

Justo Deo sic proditor
Est odio ceu proditum
Et autor, ad ipsum malum
Unum, ferunt stipendium.

XXXIII.

TRaditionem amo, odi traditorem. Qui tradunt; hos amo, qui tradidêre, illos deteſtor. Plurimi fuêre tales reperti, indiesq; perfidi ſimiles conſpiciuntur. Zopyrus Perſa benignè à Babyloniis exceptus, urbem eorum Dario prodidit. Harpagus Aſtyagem dominum ſuum prodidit Cyro Perſarum regi. Jolas Alexandri pincerna Dominum ſuum veneno ſuffocavit. Ulyſſes Calypſonympham, cujus hoſpitio ſeptem annos fuerat uſus, fide violata deſeruit. Propert. lib. 2.

Sic a Dulychio juvene eſt eluſa Calypſo,
Vidit amatorem pandere vela ſuum.

Cleomenes Spartanus Argivos, induciarum fiducia conſopitos, noctu invadens, alios contrucidavit, alios duxit captivos. Sic

Nuſquam tua fides, nec hoſpes ab hoſpite tutus.

Itaq; Fide, ſed cui vide.

XXXIV.
POLITICUS.

Sit frons aperta, lingva parca, clausa mens,
Qui jure possit dicier Politicus.

XXXIV.

POlitici oculo ſimiles, cuncta vident , ſe unos non. Adæ itidem , qui Doctor creatus , rebus omnibus nomina dare ſcivit, cujuſq; apta naturæ, at ſibi uni non ſe vel nudum eſſe neſciebat Tales hodiè multi ſcioli ; at ſuorum neſcii atq; ſalutis, rerumq; conſcientiæ. Terrena ſapiunt. Aquilæ, ac Lynces in ſæcularibus multi ; Talpæ in ſpiritualibus. Aliis, non ſibi ſapiunt , conſuluntq; ; Qui ſapiens fronte eſt apertà ; nil in eo ſubdolii ; complures verò extant atque extitêre doloſi, velut Ulyſſes ac Syſiphus : Hom. apud Eraſm.

Syſiphus in terris , quo non aſtutior alter.

Sapiens quoq; lingvà eſt aperta, mente clauſa ferda namque oris eſt eluvies , atq; omnia in buccam venientia effutire delirum : Vita verò , quæ pari cum verbis ambulat gradu, adproba eſt.

XXXV.

FIDELIS INSTAR HOMINIS.

Blanditur cauda canis, & ſua numina præſtat,
Heri fereudo litteras ad hoſpites.

Fide-

XXXV.

FIdeles existunt Canes ac solertes. Argus canis fuit Ulyssis, qui reversum ab expeditione Trojana dominum post annos viginti fertur angnovisse. Chiron canis fuit Codri Poëtæ pauperrimi. Juvenal.

——— *Et recubans sub eodem marmore Chiron.*

Durides canis fuit Lysimachi, qui accenso Domini rogo injecit se flammæ, authore Plinio lib. 8. G[illegible]is nomen est Catellæ, qua Arethusa absentis mariti desiderium solabatur. Propert. lib. 4.

Gravidus, & catulæ vox est mihi grata perrennis.

Issa nomen est catellæ, quam Publius habuit in deliciis Mart.

Issa est passere nequior catulli:
Issa est purior osculo columbæ;
Issa est blandior omnibus puellis:
Issa est charior Indicis lapillis?
Issa est deliciæ catella Publi.

Lethargus Hippommanis cum mortuo etiam Domino est tumulatus. Canis Pyrrhi Epirotarum regis in Domini rogum se conjecit.

XXXVI, NATURÆ INCREMENTUM.

Ore capit mures felis, pede captat eosdem Catellus, hosq; devorat.

Natu-

XXXVI.

NAturam expellas furcâ: tamen usq; recurret,
— — — *Tolle periclum.*
Jam vaga prosiliet frenis natura remotis.
Assuescere à teneris multùm — — — Venaticus ex quo
Tempore cervinam pellem latravit in aula,
Militat in Sylvis catulus.
Quo semel est imbuta recens servabit odorem
Testa diu.
Neq; facilè natura expellitur; nam
— — — *Ad mores natura recurrit*
Damnatos, fixa & mutari nescia. Itaq;
Nil dictu fœdum. visuq; ea limina tangat,
Intra quæ puer est;
Magna ergo res est proba prolis educatio, & vel ab ipsis cunis adhibenda;

XXXVII.

AMOR BARBARUS.

Ecquis amor Russi, qui uxorem cædit amore?
Nec nisi, quàm plagis uxor amare cupit.

XXXVII.

UXoribus Russorum, ultrà Poloniam longa est captivitas, quas domi seriò continent, dignas quoq; majoribus malis: adeò servilibus supra fidem ingeniis demissas esse ajunt. Virorum in se benevolentiam ex verberum numero æstimant: nunquam meliùs suo judicio habitæ, quàm cùm in sæva ingenia inciderunt. Quidam è Germania in Moscoviam migraverat, vir è plebe, & si nomen in-tantilla re placet, Jordanes dicebatur. Hæsit ergo in illa regione, & cùm sibi eæ sedes placerent, indé etiam duxit uxorem. Hanc cum charam haberet, omnibusq; officiis mutuam gratiam affectaret, illa dejectis luminibus mœsta, crebrò, in singultibus, & cæteris mœrentis animi indiciis erat. Viro denique sciscitanti mœstitiæ causam; Quid tu, inquid illa, tàm egregiè fingis amorem? Num putas latere me, quam tibi vilis sim? Ubi sunt verbera, quibus te amare docuisti? Hoc certe potissimùm pacto maritorum in uxores apud nos benevolentia & cura sancitur. Hoc audito, primùm stupor continuit risum, mox utroq; evanescente, arripuit cædendæ mulieris causam; & illa fustibus mitigata, tum primùm bonâ fide amare & colere virum cœpit. Nec tenuit ille modum; grandi enim ictu dicitur hujus etiam crura & cervicem afflixisse.

XXXVIII.

FIDE SED CUI VIDE.

Cui fidas, videas; tanta est simulatio secli!
Si quis ait, negat is: sin negat, ipsus ait.

XXXVIII.

QUidam in omnibus rerum exordiis induunt non veram, & ideò majori ſpecie ſubornatam prudentiam: veluti maturâ ſapientiâ compoſiti, verba tardè euntia deducunt, lento vultu, & aſtum cum humanitate fingentia. Non quidquid ſplendet, eſt aurum: neq; id omne, quod amicitiæ nomen habet, familiaritas eſt. Aman à fratre Abſalone ad convivium invitatus, vitam deperdidit. 2, Reg. 19. *Melius eſt, inquid Salomon, vocari ad olera cum charitate, quàm ad vitulum ſaginatum cum odio.* Fraudulentus eſt mundus, aſtutus, ſubdolus, verſutus, vafer, veterator, tortuòſus, callidus. Aliud agit, aliud ſimulat. Fando decipit, ut canit Ovid. lib. 1. de Arte.

Tuta frequensq; via eſt per amici fallere nomen,
Tuta frequensque licet ſit via, crimen habet.

Veritas mundo eſt pâlliata; vel ad alterius odium, vel commodum ſuum reſpicit. Vulpes ſunt: verum maledictus doloſus. Malach. 1. v. 14. *Molliti ſunt ſermones ejus ſuper oleum, & ipſi ſunt jacula.* Pſal. 54. Recreant aures, feriunt corda; Itaq;

Vir vide-, quid cui dic-, dum magnus hab-
Et vide- as, ne fortè ru- as, dum ſtare vid- eris.
Proſpici-, quem deſpici-, dum lædere qua-.

NEC

XXXIX.

NEC CUNCTANDO, NEC FESTINANDO NIMIS.

Sæpè malum peperit morà : feſtinatio ſæpè :
Feſtina lente ; ſat citò pervenies.

Sacro-politica

XXXIX.

IN arena consilium;

Temporis in puncto qui sapit, ille sapit;

—— —— —— —— *Nocuit differre paratis;*

nec enim de die in diem differendum.

Quod facis, hoc cito fac.

Veni, Vidi, Vici. Periculosa cunctatio; Nec tamen semper probatur; periculum enim sæpiùs in morâ.

Vnus homo quidem cunctando restituit rem.

Non omni tempore consultum. Et minùs præmeditatè aggredi opus, nocivum; Quarè ut Latinis Proverbium est:

Festina lentè.

Sat citò, si sat benè.

GER-

XL.

GERMANORUM FIDES.

Quid Germana fides quæras? an dextra vitrumq́,
Dextra fidem stabilit, constabilitque merum.

XL.

PRoditores ac perfidi omnibus sunt exosi. Ptolomæus Judæus, Abobi filius, Socerum suum Simonem Judæorum Principem, convivio exceptum, cum duobus filiis interfecit, regnandi cupiditate. Zopyrus Persa benignè à Babiloniis exceptus, Urbem eorum Dario prodidit. Hanibal Senior appellatus, Astrubalis filius, cùm primo bello Punico totam Italiam vastaret, Cornelium Asinam Consulem, spe pacis vocatum ad colloquium, Punicâ fraude interfecit. Non tâles extant proditores Germani: verùm fidem sibi invicem, atq; inter pocula quidem, addictam, sanctè servant. Fraudis, perfidiæ, & scelerum ingentium expertes: neq; odia sub amicitiæ titulis latent, atq; omninò ingentia scelera verecundus populus ignorat. Apud hanc gentem aperti mores placent. Omnem speciem reconditi astus odère. Germani nullâ comitate suaviùs, quàm longo nec sobrio convivio peregrinos excipere credunt: & tunc verissimam ab ipsis hospitibus benevolentiam in se expromi, ubi mutuis poculis inundare non abnuunt. id summa urbanitas, & coëuntibus primâ amicitiâ animis, in fœderis locum. Pretiosum est amicitiæ pignus, quod bibendo cum Germanis sancitur.

LXI.

VANÆ SINE VIRIBUS IRÆ.

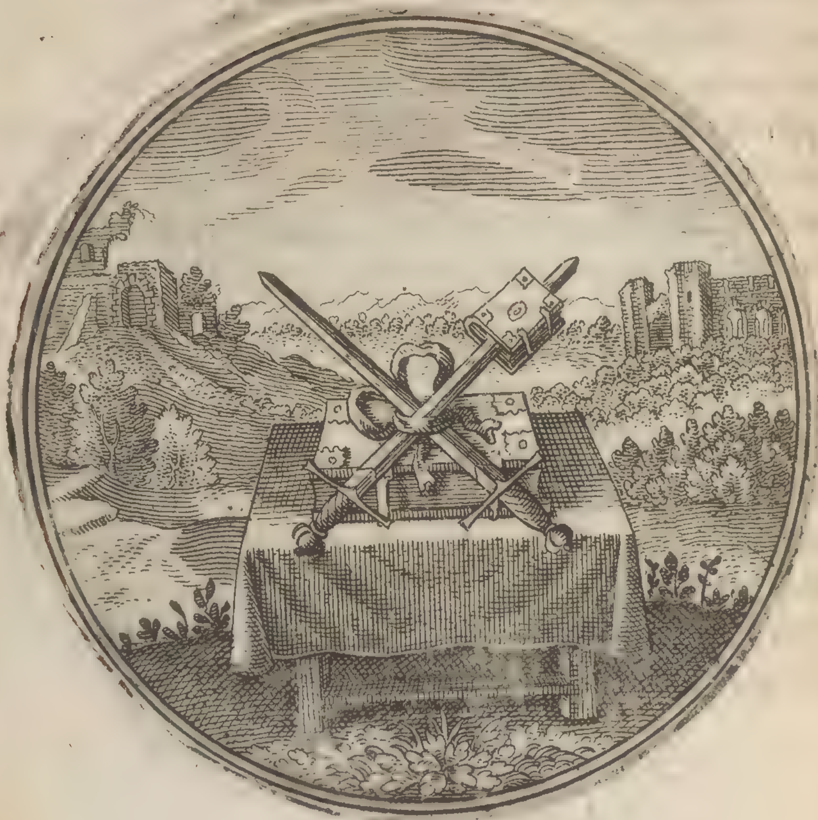
Quid juvet iratos, & quid juvet esse minaces!
Contrà hostis vim nil ira minaq; valent.

XLI.

Vana est sine viribus ira.

AD iracundiam atq; indignationem nonnullis maximè proclivis est animus, nec facilè post primos impetus mitigant. Ob muscæ aut pulicis unius morsum adeò irâ exæstuant, ut mundum inversuri videantur. *Virum stultum*, ait Job. c. 5. *interficit iracundia*, ac *Zelus & iracundia minuunt dies*, inquit Eccl 30. Itaq; moderandum iræ. Prisci in Symbolum iræ moderatæ pingebant quercum, ramis oliva intercurrentibus; quod animus irâ durus sit lenitate temperandus. Pier. lib. 51. Hieroglyphic. Quercus, ait, eâ in signis asperitate quæ omnibus conspicua est, non immeritò fertur usq; adeò inimica esse oleæ, ut eam juxta se positam extingvat: Olea verò cum sit pacis, mansuetudinis ac lenitatis indicium, excogitatum est Quercum oleâ complicare, cum iracundiam atque inexorabilem animi asperitatem sese ad lenitatem dedisse significandum fuerit. Certè, Arist. ait, Heròis esse, tarde irasci, & iræ citò oblivisci.

XLII.
ARMIS ET LEGIBUS.

Arma juvant Leges:
Leges arma juvant.

In

XLII.

In toto mundo Lex, Ars, Mars cuncta gubernant:

NUnquam pulchriùs, quàm à Sapientibus Resp. gubernantur. Illos, cùm Optimates vocant in publicæ felicitatis partem, seipsos quidem primùm, quasi illius genij participes, commendant, tum Reip. nervos addunt; Lex est hominum Regina. Belluarum est, quæ sibi invicem ratione persuadere nequeunt, armis, ad hominum rationem disceptare; cùm honorificentissimum telum sit innocentia & æquitas. Qui semel à recto descivit, legesque contemnere didicit, is postea fit ad omne improbitatis genus propensus. Bello verò barbaræ ac gentes efferæ atq; effrænes sunt domitæ, & domantur, atq; ad vitam rectè instituendam, administrandamq; iustitiam, bello devictæ, instituuntur; edoctæ id, quod canit Virg. lib. Æneid.

Discite justitiam moniti, & non temnere Divos.

XLIII.

MISERUM ALIUNDE SAPERE.

Qui solis oculis alienis cernit, & audit
Auribus, atq; animo consulit, is miser est.

XLIII.

Væ tibi, Terra, cujus Rex puer est.

OPtare bonos ac sapientes Principes, pietas est. Diversæ ad Regum purpuram viæ, non unam omnibus mentem injiciunt: seq; longè aliis consiliis regere solent, qui novas habenas in rudem adhuc imperii populum moliuntur, quàm qui jam assuefactis gentibus, tuto ac per ipsarum vota regnant. Rursus alius sensus est hominis, sceptrum per suffragia adepti, alius paternas atque avitas opes tenentis, cum hæreditate imperandi. Artibus parta malis regna, Reges aut amittunt, aut secum eversa obruunt. Rex se hominem meminerit. Triumphantibus Romæ servus à tergo inclamabat: Memento hominem te esse; Sin, regnorum eversio, Regum est crudelitas, adeoque bestialitas. Miser adhæc Regis est status ac conditio, alieno semper nutu atq; arbitrio regentis.

XLIV.

ARS IMITATUR NATURAM.

Sufflatis caligis mediis incedit in undis,
Interra pedibus qui modo fecit iter.

Cun-

XLIV.

CUncta ſtupenda ac præcellentia in Orbe natura produxit: aurum, argentum, uniones, margaritas, &c. rerum omnium ſpecies admiranda, quibus contemplandis humanus non ſatiatur animus; rara ſimul ac portentoſa naturæ opera conſpiciuntur: Naturam ars imitatur: per immenſos vela pandit Oceanos, tutaq; tranſvehitur: Artificia naturæ ſimillima elaborat; exquiſitiſſima prætioſiſſimaq; fuerunt diverſorum opera: Phydiæ, Praxitilis, Apellis, Protogenis &c. Naturam pene excedentia; Ars perficit naturam.

XLV.
CONSUETUDO EST ALTERA NA. TURA.

Qui manibus mancus, natura ſcribere neſcit,
En pedibus lepidum ſcribere diſcit opus.

Admi

XLV.

ADmirandum eſt natuæ artificium, atq; ingenii humani vis ac potentia. Multi adeò felici ad ſcientiarum aliquam ingenio nati ſunt, ut eis Ars ſupperat, quod natura negavit. Nulla eis prudentiæ atq; induſtriæ ſigna deſunt. Conſuetudo altera eſt natura. Vidimus manibus carentes fila texere, literas pedibus exarare. Singulis mortalibus proprium aliquid natura conceſſit: prorſuſq; ingenti miraculo, per tot ſæcula & nomina populorum, admirabilem quandam virtutis indidit lucem, quâ alere ſe atq; enutrire ſuos valeant. Licet verò, tanquam eminentes in condenſes ſylvis arbores, præcipua ingeniorum & affectuum genera intueri, quibus homines agi ſolent, ac propemodum componi, ſimulq; à cæteris inſigni diſcrimine ſeparari.

ET

XLVI.

ET HÆC DEFECTUM SUPPLET.

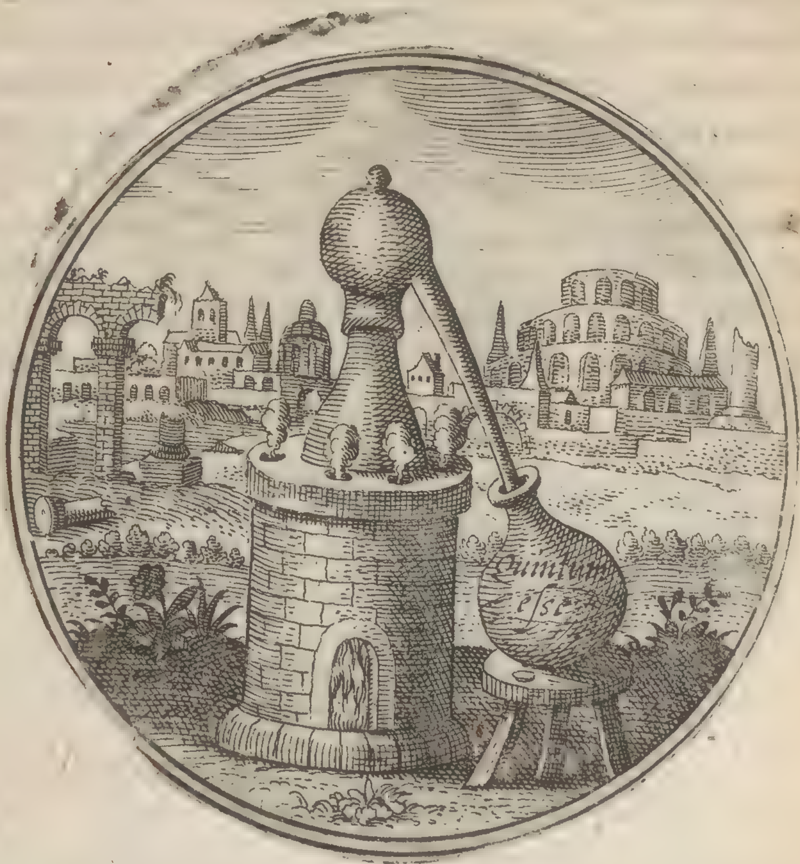
Quin quod ludentem. lapides taloſq́ moventem
Vidiſſes pedibus, qua manibus caruit?

XLVI.

NOn superflua erit cogitatio recensendi diversissimas hominum classes, in quibus se unusquisque inveniet, & qualis esse possit, ex imagine deprehendet; juvat affectus, impetusq; mortalium, bonis suis stipatos. Faciles eorum industrias admiramur, & qui meliori eruditione imbuuntur. Rerum omnium scientiarumq; primas species, etsi à naturâ sibi negatas, facillimè ac penè non cogitantes admittunt: Ingens quidem argumentum esse crediderim, impetu & veluti fortunâ tantam rerum copiam ab iis conquiri. Et maximam habent speciem cultæ indolis, & per omnes scientias adornatæ, debita sapientiæ bona occupant,

XLVII.

ARS SUPERAT NATURAM.

Materiem natura rudem producit, at arte
Corpus Vulcanus Spirituale parit.

Natu-

XLVII.

NAturam Ars quandoqe excedit; cernere id ſicet in eductis de ſubjectâ materia nobiliſſimis atque excellentiſſimis rerum ſpeciebus ac ſubtilitatibus, à natura haud productis, verùm ab ingenio humano, arte atque induſtriâ extractis; imò & quinta, Arte Alchimiſtica, produci ſolet eſſentia; Specta Myropolia Ungventariorum & Pharmacopolarum; Plumariorum textrinas, atque officinas Phrigionum, ac admirandas rerum præcellentiſſimarum ſpecies exhibebunt contemplandas, arte effectas, magni ſplendoris ac pretii, longè naturam excedentes; ſicque Artem ſuperare naturam patet,

XLVIII.

ANTIQUITAS CHIMIA.

Errat, qui nuper putat adventasse spagirum,
Corpore in humano prisca Chymia latet.

Sacro-politica.

XLVIII.

Rerum naturalium ſcriptores antiquiſſimam tradunt eſſe Alchymiam, quæ naturam æris, hydrargyri, metallorum in argentum excoctum mutare poteſt, diverſarum ſpecierum extractus, olea, ſpiritus, quintaſque efficit eſſentias, ſuccus ex diverſi generis rebus elicit. Nos affirmamus nihil id novi eſſe: Verùm à tempore, quo primus hominum creatus eſt parens, jam tum viguiſſe; Latuit enim in ventriculo humano, unam in aliam, vi caloris naturalis, convertente ſubſtantiam; non itaque habent, undè ſe Chymici extollant.

XLVIX.

ARS MATERIAM SUPERAT.

Ex cinere illuſtre eſt vitrum, vi flantis & ignis,
Corpora quid ni olim ſplendida noſtra forent?

Typus

XLVIX.

TYpus Refurrectionis & imago quædam in rebus etiam naturalibus reperitur. v.g. in femine moriente, & postea repullulante, ac quasi refurgente; Undè Augustinus: Tota hujus mundi administratio, testimonium est Resurrectionis futuræ: Videmus hyemis tempore arbores spoliari pomis, & foliis, sed & verno speciem resurrectionis exprimere, quæ quidem incipiunt primò surgere in gemmis, ornari floribus, vestiri foliis, postmodum pomis gravari; Interrogo te, ô infidelis homo, qui de Resurrectione dubitas, ubi sunt ista, quæ tempore isto, quo Deus disposuit, producuntur? Dic mihi, ubi latitant, antequam producantur? Quæ nusquam quidem videntur: sed tamen Deus, qui omnipotens est, secretâ suâ virtute producit. Sic & herba, quæ antè vixit, & moritur, rursus reviviscit ex semine; ita & nostrum corpus reviviscet ex pulvere. Hæc Augustinus.

Inter Resurrectionis symbola, etiam pulchrum est Symbolum Hydrargyri, sive argenti viri; si enim in minutissimas arenulas: & quasi atomos manu diducas, ita ut in pulvisculos evanescere videantur, mox ut eos rursum manu associas & con,ungis, in pristinam formam confluendo redeunt, & quasi reviviscunt.

L.

NON AMOR OMNIA VINCIT

Omnia vincit amor: sed tandem somnus amorem;
Fortius imperium somnus amore gerit.

Omnia

L.

OMnia vincit amor. In recensendis mortalium affectibus, præter fas esset amoris oblivisci, qui quosdam vehementer suis imbuit curis, sibique propius addicit. Est autem blanda & irrequieta cupiditas. Et is quidem, velut insidiis, ita irrepit, ut nos antè sentiamus amare, quam instituamus de amando consilium. Pertinax amoris est affectus. Licet verò fortis existat, vinci tamen potest; à somno quoque; Si Endimonis somnus dormiatur. Somnus profundior adimit omnem sensum atque animum. Arctum dormiens somnum, ignorat amorem.

LI.

VERBO ET SIGNIS EFFICAX DEUS.

Corda ferit verbo patulas resonante per aures,
Perque oculos signis pectora fida movet.

Dei

L I.

DEI verbum ſacro in elogio multis ac diverſis rebus comparatur: Malleo conterenti petras. Igni conſumenti. Lucernæ, lumini, ac luci, in vim Domini pedes noſtros dirigent. Pani, ciboq; ſpirituali, de quo vivit homo. Emplaſtro ſalutari, cuncta ſananti. Auro, margaritæ, unioni &c. S. Jacobus admonens homines, ut ex verbo Dei fructum percipiant, & ſecundùm illud operarentur, admirabili quadam ſimilitudine explicuit, quod ex eo, quia illud audientes non ſervarent, proveniebat, quod illud opere non exequerentur, dicens: Eſtote factores verbi; quia ſi quis auditor eſt verbi, & non factor, hic comparabitur viro conſideranti vultum nativitatis ſuæ in ſpeculo &c. Ubi notandum eſt illud: Fallentes voſmetipſos; decipit namq; homo ſe ipſum, cùm ſolummodò contentus eſt verbum Dei audire. Poſuit quoq; ſimilitudinem viri; quia qui ſunt viri, & non fœminæis moribus aſſuefacti, ſi faciem in ſpeculo conſpiciant, eſt tam celeriter, &, (ut ajunt per tranſennam) ut ſtatim obliviſcantur imaginis ſuæ illic perſpectæ.

L II.

SINE TUO NOMINE NIHIL.

Vt vigilent homines, de nocte dieque laborant;
Nî Deus aspirat, nil labor omnis erit.

Abs-

L II.

ABsque Dei benedictione frustrà jacitur rete, frustrà laboramus. Complures diu noctuq; ut victum sibi atq; alimenta comparent, variis affliguntur curis, & solicitudinibus premuntur, toti in labores incumbunt, currunt, sudant, cunctas corporis animæq; vires indefesso labore admovent: verùm nil eis indè emolumenti provenit; Eccur? In Dei nomine non incipiunt, nec in ejus verbo laxatur rete. Benedictio Domini divites facit, non labor solus atque industria. Quicquid agitur extrà Christum, nihil est. Cum laboribus nostris omnibus, citrà Dei gratiam factis, frustra laboramus; *Sine me nihil potestis facere.* Jon XV. *Nisi Dominus ædificaverit domum &c.* In cunctis negotiis nostris, in Dei nomine laxandum est rete, alias nil efficimus.

LIII.

MIHI VINDICTA.

Vindicta competit mihi,
Quâ par reſarciam tibi.

LIII.

M*Ibi vindicta, & ego retribuam, inquit Dominus*, Deut. 32. Solent canes se mutuò mordere, & allatrare; Sic multi in proximos insurgunt, verbis mordent, dentem infigunt contumeliis, allatrant & in absentes detractionibus, & cum personam nequeunt, ejus famam lædunt & honorem. Multi Christianorum sese rodunt, dilacerant, devorant, odiique ac invidiæ veneno se pascunt interius, aut potiùs depascuntur. Horatius quoque:

Invidus alterius rebus marcessit opimis

Cain videns Abelis fratris sui fortunas; feliciori semper incremento quàm suas augeri, eundem interemit. Gen. 4. Christiane, nequaquam feritatem pones? In vindicantes vindicat Deus. In fratres Joseph, miserè ab ignoto fratre tribulatos. Gen. 44. In Jezabilem præcipitatam, & à canibus discerptam. 1. Reg. 21.

At è contra injuriarum remissores Deus remuneravit. Injuriarum non minima est prædestinationis nota.

LIV.

NEC HAC NEC ILLAC.

Lex immota Dei est, non hàc, nec flectitur illac,
Addere cui quicquam, aut demere, grande nefas.

LIV.

AD verbum meum nihil addes, nec de eo quic-quam demes; alias disperdet te Deus. Nihil autem est 1. Propter pronuntiationem Propheticam, in articulis fidei Christianæ, quod non fuerit priùs à SS. Prophetis divino spiritu pronuntiatum. 2. Propter Scriptorum Sanctimoniam, qui non sunt mentiti; Nam, qui considerat, quantæ sanctitatis fuerit Moyses, de quo dicitur Eccl. 46. *Dilectus Deo & hominibus Moyses.* Et Propheta ait Ps. 102 *Notas fecit vias suas Mosy.* Et ipse Deus inquit de Moyse: *Ore ad os laquor ei. Palam. non per figuras & ænigmata videt Deum.* Num. 12. Præterea, quis di-ere posset Esaiam, Hieremiam, Danielem, Ezechiam, cæterosque Prophetas fuisse mentitos, de quibus ait Augustinus: *Dico illorum hominum non tantùm lingvam, sed & vitam fuisse Propheticam.* Quis Joannem Baptistam, in utero matris sanctificatum, credet mendacia protulisse? Quo quidem Joanne non surrexit major inter natos mulierum, quique tantæ fuit sanctitatis, ut Messias esse putaretur. Quis hoc credet de Petro, Paulo, Joanne Evangelistâ, cæterisque Apostolis, de quibus Augustinus ser. 2. de Epiph. *Apostoli, velut alii Cæli, narraverunt nobis gloriam Dei?* 3. Propter martyriorum tolerantiam. 4. Propter Ecclesiæ stabilitatem, firmitatem, & permanentiam.

NON

LV.

NON CASU, CASUS.

Fortuitum in mundo nihil est; Deus omne gubernat,
Et quod fortuità vi cecidisse putas.

L V.

NIhil prorſus in Orbe fit (peccato ſolûm excluſo) ſine Dei voluntate. Fortunæ ſeu ridentis, ſeu ſævientis imperium nullum eſt. Hæc idololatrarum ſomnia ſunt, qui humanæ vitæ viciſſitudines, à neſcio quâ Deâ, diſpenſari fingebant. Auguſtinus irridens: *Quomodo ergò, inquit, dea Fortuna aliquandò bona eſt, aliquando mala? an forte? quandò mala eſt, dea non eſt, ſed in malignum dæmonem convertitur.* Aug. l. 4. de Civ. cap. 18. Chriſtiana ſapientia fortunam omnem exſibilat. Bona & mala, vita & mors, paupertas & honeſtas à Deo ſunt; Quandoquidem itaque Dei nutu imperioque fit, quicquid fit in orbe, par eſt, ut omnia de manu Dei acceptemus, ſanctiſſimæ illius Voluntati noſtram per omnia, & in omnibus ita conformantes, ut nihil incertis eventibus, nihil caſui, nihil fortunæ adſcribamus: hæc veterum monſtra ſunt, inter Chriſtianos minimè toléranda. Vera, ſapiens & ſancta eſt Philoſophia illa: Dominus fecit hæc omnia. Nam, quod monuimus: Bona & mala á Deo ſunt.

L VI.

MORIENDVM ANTEQVAM RE-VIVISCAS.

Quid dubitas, olim quòd corpora nostra resurgent?
Defuncto ex grano florida vita redit.

LVI.

PHilosophis quidem ignota fuit Resurrectio; Paulum enim irridebant in Areopago multi, Act. 17. cùm audissent resurrectionem mortuorum. Difficile illis erat intelligere, quomodo idem corpus, post tot transmutationes resurgat, & eidem animæ uniatur. Sed, si divinam omnipotentiam consideremus, nihil est difficile illi, qui ex nihilo corpus & animam potest creare, quod & docet Augustinus Enchir. c. 38. Undè hæc facilitas describitur Ezech. 37. Ubi constituitur Propheta in campo pleno ossibus mortuorum, & vox ait ad ipsum: *Fili hominis, putasne vivent ossa ista? Et dixi: Domine Deus, tu nôsti.* Et jussus est Propheta clamare: *Ossa arida audite verbum Domini: Ecce, ego intromittam spiritum in vos, & vivetis, &c.* Hinc etiam Daniel de hac Resurrectione loquens, dicit Dan. 12. *De his, qui dormiunt in pulvere, evigilabunt alii in vitam æternam, alii in opprobrium.* In qua scriptura significatur, tam Deo facilem esse resurrectionem, quàm sit dormientis suscitatio.

LVII.

RENASCENDVMEST AD VITAM

Qui cupis in vitam cælorum pergere, prisci
Linque hominis, necnon indue schema novi.

LVII.

PEr glorioſam Reſurrectionem ſuam Chriſtus nos inſtruxit: 1. Ut ſicut ipſe à mortuis reſurrexit, ita & nos à morte peccati reſurgere debere. Recordare, quomodo corpus Chriſti à peccatoribus in acerbiſſimâ ejus paſſione deformatum, accedente Reſurrectionis momento, reformatum ſit ita, ut nivem candore, ac ſplendore Solem ſuperârit. Paulò antè non erat ei ſpecies, neque decor, & in puncto Reſurrectionis ſuaviſſimâ pulchritudine, & puriſſimâ luce præditum apparuit. Ad hunc modum mediteris reſurrectionem animæ, quæ in peccato mortua erat, ac per gratiam reviviſcit; in puncto enim illo, ex imagine diaboli horrendâ, tranſit ad ſimilitudinem Dei, ex tenebris infernalibus ad ſereniſſimam lucem, ex deformitate turpiſſimâ, ad pulchritudinem, quæ lapides moliret. 2. Ut ſicut Chriſtus poſt Reſurrectionem in novitate vitæ ambulavit, ita & nos, ut ultrà non ſerviamus peccato, Rom. 6. Serpentis inſtar vet[illegible]rem exuentes pellem.

LVIII.

HOMO NATVRALIS NESCIT EA QUÆ SUNT SPIRITUS.

Solis ad aspectum si acies mortalis hebescit,
Enthea scrutari mens tua cæca nequit.

In-

LVIII.

INæſtimabile damnum ſibi acquirunt, qui Deum per peccati conſenſum & affectum deſerunt. Ex hac Dei derelictione emergens damnum eſt Cæcitas, quo ad cognitionem rerum cæleſtium; Quemadmodum enim Sole abſente, nullam rerum formam diſtinguimus, ſed omnia obſcuritatis velamine obteguntur, ut dignoſci nequeant, rerumque excellentiæ ponderari haud poſſunt; Sic etiam abſente juſtitiæ Sole Chriſto, adeoque fidei lumine, in tenebris errorum verſamur, ut cognoſcere res divinas omninò non valeamus; Unde veluti febricitantibus non ſapit cibus; quia palatum infectum habent; Ita neque nobis, ſic derelictis, manifeſtum evadit, quam dulcia ſint eloquia Dei.

Per fœdam ergo peccati ruinam, quâ â Dei gratia excidimus, uſque adeò cæcutimus, ut nigrum album, & bonum dicamus malum. *Ambulabunt ut cæci*, inquit Propheta Sophonias, cap. 1. *quia Domino peccaverunt*, & David: *Neſcierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant.* Pſal. 81. Eſaias quoque cap. 59 *Palpavimus ſicut cæci parietem, impegimus meridie, quaſi in tenebris.*

LIX.

NON OMNE PURGATORIUM FICTUM.

En quale ante oculos; cùm sæva podagra dolores
Elicit & planctus ignibus usta suis.

Fel-

LIX.

FEllcæ bilis filia, ipso timenda nomine, atrox tyrannis Podagra! membrifraga Erynnis. Ossium commissiones ut subintras, Tyrannidis regiam. Ossa decurtas corpore integro, & manus privando manibus, pedibus pedes, resumptis viribus redivivos, morte enecas quotidianâ. Quanta calamitas! Plumarum in equuleo non extendis, sed contorques miseros, ut gemitum extorqueas; aqueas compedes injicis pedibus, manibus, nunquam suæ restituendas libertati. Semel hospes, semper hostis; Sævitiæ notas corpori inscribis tales, ut catalogo mortuorum asscribas vel vivos. Crudeliter adeò ludis cum homine, ut moreatur ante mortem, & membris emortuis suum præcedat funus; Ignis non es; nam extingvi non potes: accendis tamen flammas; Nix non es; nam liquefieri non potes: congelas tamen in calcem aquas. Patibula erigis, ô quot! Certè subalaribus patibulis affixi sunt podagrici. Quæris, quid sit podagricus? Est viva spirans fornax calcaria. Si patienter feratur, loco erit Purgatorii. *Hic ure, hic seca, modò in æternum parcas.*

LX.

ANGVSTVM SED AVGVSTVM CONSCIENTIÆ TRIBUNAL.

Arguit en culpæ, Cor idem argutam probat, atque
Iudicat & damnat, plectit & exequitur.

Con-

LX.

Conscientia mille testes.

MAxima pœna suum gestare in pectore testem. Potiùs Ursis, Leonibus, Lupis, aliisque ferocissimis cohabitandum foret bestiis, quam furentem adeò atque insanientem gestare in corde vermem. Caino hunc in vita vermem sentienti totus non sufficiebat Orbis, in tantas fuerat conscientiæ augustias redactus; Judas Iscarioth, ideò desperabundus, laqueo vitam finivit. Pravæ mentis gravamen est atque animi perturbatio sive anxietas. Indicat id Salomon. Sap. 17. *Semper timet sæva perturbata conscientia.* Testes sunt primi Parentes, qui in voluptatis existentes Paradyso, quamdiu in innocentiâ prima perstitêre, & gratia ornati, magnâ cordis quiete fruiti sunt; At quamprimùm divinæ Majestatis præceptum violarunt, gravata est eorum conscientia, tantusque timor cor eorum invasit, ut à facie Domini abscondere se tentârint; Conscientia illos pressit. Ipsa comparatur justo judici perpetuæ Accusatrici, expertissimo Medico, truculento Carnifici. Luculentum anxiæ conscientiæ testimonium habetur in supradicto Cain Filiis Jacob, Herode; atque innumeris aliis. Pravæ conscientiæ gravamen ingens est animi tristitia. De salutis æternæ consecutione desperatio.

LXI.

BONUM MALUMQUE
ΟΥΡΑΝΟΘΕΝ.

Ditat, Deus est, Deus est, qui pauperat idem
Seu bona, seu mala sint; fecit in urbe Deus.

LXI.

REgius propheta de Deo loquens, inquit Pſ. 111. *Gloria & divitiæ in domo ejus*, cæleſti, ac terrenâ. Ab ipſo omnia. Paupertas & honeſtas à Deo ſunt. Deducit ad inferos, & reducit. Ditat & pauperat. Humana itaque voluntas divinæ in omnibus conformanda; Hæc cælum eſt extra cælum, ac vera vitæ beatitudo. *Beatus es, & benè tibi erit.* Pſ. 127. quiſquis hanc propriæ voluntatis cum divinà conformationem perfectè attigeris, omniaque velut de manu Dei cupidè amplexatus fueris, hæc tua in hoc Orbe inferiore beatitudo erit; fruêris perenni quodam gaudio, & lætitia non multis notâ; hac enim felicitate fruuntur homines intimâ familiaritate Deo conjuncti: *Beatus es, & bene tibi erit.* Uti autem in cælo nulla eſt viciſſitudo, nulllum (ſic loquar) heri aut hodie, ſed continuus quidam ſibique ſemper ſimillimus æternæ voluptatis affluxus, iſque invariabilis, & nunquam non ſimul totus; Ita & ii, qui hanc ſuæ & divinæ voluntatis unionem adepti ſunt, jam penè immutabiles, quicquid ærumnoſæ viciſſitudinis intercurrit, rationis imperio premunt: Omnis eorum guſtus & oblectatio eſt Dei beneplacitum. Quietem illorum, ſi fortè quid incurrat, nihil eſt certé quod evertat. Patet in Jobo. Qui confidunt in Domino ſicut mons Sion, non commovebitur in æternum

IN

LXII.

IN VIIS TVIS AMBVLA.

Ne tenta Dominum, concessis utere causis,
Audacem infelix sequitur exitium.

In-

LXII.

IMpavidæ ad pericula mentes, ſuique plùs nimium ſecuræ, crebrò in exitium trahuntur. Impetu inſignes ſunt, ad flagitia licet divertentes. Temeritate feruntur illi homines in vitii partes. Hunc affectum, cùm non ſatis ſibi cavet, ſui fiducia corrumpit, cuncta deſpiciens, ſuperbiæ quoque malis infectus eſt, in jactationem proclivis. Arrogantia omnis à Deo tandem deprimitur, ejuſque concitat iram præſumptio. Ejuſmodi deliri ſunt in obvia ſe vitæ diſcrimina præcipitantes.

Medio tutiſſimus ibis.

Qui amat periculum, in illo peribit. Fortunæ nimium confiſi, pereunt tandem. Dioniſius junior Syracuſis (ubi tyrannidem exercuerat) pulſus, exulavit Corinthi, ibique Ludimagiſtrum egit, teſte Cic. Polycrates Samiorum tyrannus, poſt multos ridentis fortunæ Zephyros, ab Orcete, Cyri præfecto, ſuperatus, & ſuſpendio eſt affectus. Quos evehit fortuna dejicit:

——— ——— Unde ſuperbus
Tarquinius regno pulſus fuit.

Marius, ſepties Conſul, qui de Jugurtha triumphârat, Cimbros & Teutones ſubegerat &c.

——— ——— In cæno jacuit, cannaq; paluſtri,
Pertulit & tanto multa pudenda viro.

Ovid, lib. IV. de Ponto

NEC

LXIII.

NEC APEX PERIBIT.

Et terra, & Cœli, vel in his quecunque peribunt,
Vox tua in æternum d[illegible], Iehova, manet.

LXIII.

VErbum Domini manet in æternum, uti & Ecclesia ejus, ceu firma petra, æternùm durat:

Fluctuat: ast nunquam mergitur illa ratis.

Nec portæ inferi prævalebunt adversus eam; Innumeras quidem passa est persecutiones, non solùm hæreticorum plurimorum, qui eam conati sunt diversimodè destruere, sed maximè passa est tribulationes, persecutiones à Tyrannis, Infidelibus, Regibus, & Imperatoribus, non uno solùm, vel duobus, sed plurimis, & per universum orbem, ut à Nerone, Domitiano, Trajano, Antonio, Severo, Galieno, Juliano, Decio, Valeriano, Diocletiano, Maximiano, Maxentio, & aliis multis, & tamen nunquam potuit prosterni, licet persecutiones non solúm habuerit in temporalibus, sed & in spiritualibus. In hanc, si salvus esse velis, tibi intrandum, & in eâ, usque ad vitæ finem, perseverandum.

AMOR

LXIV.

AMOR CHRITI.

Qualis amor Christi in nos, te Gallina docebit,
Quæ generat pullos, educat atque docet.

Gallina

LXIV.

GAllina pullos suos nutrit, amat, fovet, protegit. Ita Christus Gallinæ se comparat; *Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum Gallina congregat pullos suos sub alis?* *Diligis, Domine*, ait Sapiens, Sap. XI. *omnia, quæ sunt, & nihil odisti eorum, quæ fecisti; Omnis enim Artifex diligit opus suum.* 9. Ethic. Amor verò Salvatoris cunctos mundi excedit amores:

I. Amorem naturalem, qui est inter patrem, matrem, & filium; nulla enim mater filium in tantùm dilexit, quantùm ipse Dominus nos amavit. Et ideò inquit Esaias c. 49. *Nunquid oblivisci potest mater infantuli sui, ut non misereatur filio uteri sui? & si illa oblita fuerit, ego non obliviscar tui. Ecce, in manibus meis descripsi te*: Illa autem scriptura non fuit facta calamo, aut atramento artificiali, nec in chartâ animalis mortui; sed calami fuêre clavi, atramentum sanguis ejus pretiosus, scriptores perfidi judæi ac milites, charta verò delicata ipsius caro in Cruce extensa, literæ fuerunt cicatrices.

II. Amorem Matrimonialem; si enim uxor fornicatur á viro, repudiata ulterius, ut communiter, non recipitur: verùm si hominis anima Christum sponsum deserit, ac diabolo adultero consentit, eam tamen Christus pænitentem recipit.

III. Amorem Socialem, qui est inter amicos; nullus enim homo pro inimico mori vellet: vix autem, qui pro amico bono: Hæc tamen perfecta est Charitas: nos autem non eramus justi, sed impii; Et tamen Christus pro nobis mori voluit.

LXV.

AMARE LICET SI POTIRI NON LICET.

Cassus amor nihil est; quid enim sine fomite flamma?
Frustrà est, invitâ siquis amat venere.

Amor

LXV.

AMor à naturâ homini eſt inſitus. Ad hunc affectum ſi inſtitutio recta acceſſerit, nihil in mortalibus magis eximium. Malè nihilominùs ſeveri homines amorem averſantur, eumque fœdâ & enervi imagine ſibi fingunt: quo nihil in huma- nis rebus ſinceriùs, modò in juſtis limitibus, & à virtute factis, ardens, non etiam ſuo incendio, quæ vetantur, corripiat. Neque in adoleſcenti- bus tantùm, aut maturæ ætatis hominibus blanda illa cupiditas concitatur; ſed & pueros in in- noxiis ſollicitat annis, ut intelligas hunc ignem dignis pectoribus pene non tam accedere, quàm innaſci. Nec exiſtimes, in diſpari tantum ſexu hunc affectum convenire; Nam & Alcibiadem So- crates amavit, nec Lycurgus in turpem inſtituit diſciplinam, ne quis juvenum ſuo amatore vacaret. Hic amor quidam benevolentiæ nexus eſt, quem amicitiam appellaveris; itaque AMA.

LXVI.

VERITATIS PRÆMIUM

Qui veritatem prædicat,
Tandem misellus vapulat.

Obse-

LXVI.

Obsequium amicos, veritas odium parit. Animalia complura Leo suum in spelæum vocârat; approperante Lupo, petiit Leo, quonam pacto sibi regia sua probaretur? nimium quantum fœtere, Lupus infit; hac veritate objectà discerptus est Lupus miser: vulpes verò cum se catharro laborare diceret, salva evasit; Sic etiamnum plures

——— *Astutam servant sub pectore vulpem.*

Et jam veritas exulat aulis: regnat palpatio. Audax ibi, qui loqui veritatem audet. Amos, 7. c. Idololatriam Jeroboæ Regi exprobrans, à summo Pontifice ejicitur aulà & regno. Ut Balthasaro Regi Babiloniorum veritas annuciaretur; non ausus est Deus ei virum mittere, sed manum hominis scribentis contrà candelabrum in superficie parietis aulæ regiæ. Dan. 5. 4. Nathan Propheta Davidi nunciasse veritatem jussus à Deo, antè altè petit exordium, quàm ad rem descendat: & parabola de ove pauperis cæsa à divite ob luxum convivij, eum circumvenit; Lataque ab Rege sententia, edixit demum: 2. Reg. 12. *Tu es ille vir &c.* Adeò plena est periculi functio aulicæ potentiæ veritatem insinuare; Quocircà benè Lucanus:

——— *Exeat aula,*
Qui cupit esse pius; nam
——— *Virtus, & summa potestas*
Non coeunt.

LXVII.

AUT LAPIS AUT GLACIES.

Hart als ein Stein ist/ der nicht jung liebet in Ehren/
Frostiger als Eyß ist/ der keine Wärme fähet.

LXVII.

DEI mandatum eſt, ut nos proximumque diligamus. Amor duplex eſt: Amicitiæ, quo amamus alterum, propter ſe ipſum: Concupiſcentiæ, quo amamus alium, propter emolumentum ex ipſo. Ille huic præſtat: Utroque ſummè diligendus eſt Deus:

I. Concupiſcibili; 1. Quia Proverb. 3. *Omnia, quæ deſiderantur, huic non valent comparari.* 2. Hinc Moyſi ait, Exod. 33. *Oſtendam tibi omne bonum.* 3. Exclamat S. Anſelmus: *Cur ergo per multa vagaris, ô homuncio, quærens bona animæ & corporis? Ama unum bonum, quod eſt omne bonum, & ſatis eſt.*

II. Amore amicitiæ amandus Deus eſt, quia Deus eſt. 1. Pſ. 68. *Quid eſt mihi in Cælo, & à te quid volui ſuper terram, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum?* 2. Non vult amore profano diligi Deus: ſed amore, qui ſit omnia ſuper. 3. Hinc D. Thom. in Opuſc. de Amore Dei, ait: *Dei proprium eſt, ut ſit centrum totius amoris; eſt enim ſummum bonum; cui proindè debetur omnis amor.*

Amandus verò eſt proximus, propter Deum.

LXVIII.

COMITATUR MÆROR AMOREM.

Post Venerem triste est animal, sed regula paucis
Stringitur exemplis, quod tibi schema refert.

Mæror

LXVIII.

MÆror amorem comitatur. Nimis, quàm certum; itaque cave sis omnes pudicitiæ hostes, præsertim temperandum oculis, ne in fœminas, potissimùm si comptulæ sint, curiosiús defigantur; imò, ut etiam tui ipsius minùs decentem aspectum declines; Sic ægris noxios cibos, ne quidem videri sinimus, ne concupiscant. Libri quoque turpes abjiciendi. Sunt homines (propè canes dixerim) ut quas obscænitates ipsi admiserint, non pudeat, quasi fœdum vomitum projicere in miseras chartas, undè alii legendo resorbeant; perindé ac si forent parûm incesti, nisi alios suis sordibus incestarent. Ita proponitur & propinatur tartareum fel sub melle, & in auro Babilonicæ meretricis, miscetur præsens venenum. O calamos Syrenes! ô Lenones libellos! Venio ad imagines fœdas, spectacula eò periculosiora, quò fixiûs diuturniusque spectari possunt. Hic est scopulus multorum fœdo naufragio infamis; nam didicêre, quod spectârunt. Quas habes ejusmodi imagines, perde ne te perdant. Tandem familiaritatem cum mulieribus fuge. Hîc sunt syrtes, hîc scillæ, hîc charybdis, hîc blanda exitia Syrenum, hîc quicquid uspiam est castis moribus formidandum.

LXIX.

SCIENTIA SINE PRUDENTIA NIHIL.

Quid rem ſcire juvat, niſi ſcis, quo tempore agenda
Prudenter, quo ſit res quoque tuta loco?

Qui

LXIX.

QUi supra pueros sapiunt, posteà infrà decus virilis prudentiæ delirant. Equis certè, juvencisque, in primorum annorum libertate in curiosos impetus effundere concedimus, ne tunc primùm robur enascens timeat ad vincula accedere. Adeò cæcæ mentes, quod in cæteris animantibus videmus, in nostris pignoribus aut negligimus, aut nescimus. Neque tamen in infinita libertate prima hæc ætas dimittenda est. Sit illis mediocris terror supplicii, summa parentum reverentia, & semper, quantùm sibi liceat, ignorent; Nam si procax est alicujus pueritia nimiaque ferocia exuberat, tunc facessant lenitatis ista præcepta, tumorque, naturæ vitio enascens, quem sæpe parentem lenitas ad ulceris maturitatem fovet, adhuc crudus ac facilis exsecetur. Hoc modo lepida pueritia suæ & parentum voluptati relinquetur, &, postquam expleverit stultitiam innoxiarum cupiditatum, ipsa ætas paulatim studia mutabit, radicesque virtutum adolescent, quas ipsi jam non impetu, sed judicio amabunt. Tunc afferent ad adolescentiam, & ad crepusculum prudentiæ, mentem liberam placidamque, quæ ad illius lucis pulchritudinem vi suæ institutionis obversa sit.

LXX.

VIS CONSILII EXPERS MOLE RUIT SUA.

*Fortiter ut quid agas, nisi agas prudenter, idemque
Pondere in exitium præcipitatur onus.*

LXX.

CUnctis in rebus consilium, & ratio, & prudentia adhibenda sunt. Minus præmeditatè nil agendum, nî pænitere mavis;

Quicquid agis prudenter agas, & respice finem.

Sero sapiunt Phryges. Post factum pænitet actum. Seneca in Lib. de 4. virtutibus, ait: Tria sunt ad prudentiam pertinentia: præterita recogitare, præsentia ordinare, & futura prævidere; ideò de imprudentibus dicitur Deut. 32. *Gens absque consilio est, & sine prudentia. Utinam saperent*, scilicet præterita, *& intelligerent*, scilicet præsentia, *& novissima providerent.* Tempus præteritum recolendum, à Deo illud nobis fuisse concessum, ac propriè nostrum, certum & indultum: præsens autem ac futurum, est omnimodè incertum nobis; dubium, & in solius Dei potestate situm. Præsens quod attinet, cùm id adhuc divina bonitatis nobis concesserit, pœnitentiæ ac emendationi vitæ, bonisque operibus tribuendum est. Futurum attendendum, per firmum in cæpto bono perseverandi propositum. Quid prodest Vineam magno labore plantasse, si antè vindemiam vites, jam uvis refertas, excidas & evellas. Sic planè nihil proderit nobis, quamvis multa præclarissima præcedentibus temporibus operati fuerimus, si antè finem desistamus.

LXXI.

NATURA DEPROPERAT EDERE NOVAS FORMAS.

Mirâ naturæ vice fœmina masculus extat,
Et quæ sponsa fuit, jam tibi sponsus erit.

LXXI.

OMnium rerum ſunt vices. Inverſus eſt mundi ordo:

Eſſe equus optat bos piger, optat arare caballus.

Virgo virum, vir fæminam agere pervellet. Et currus bovem trahere perſpicitur, Alter in alterius officium irrumpere, adeoque nemo ſuâ ſorte contentus eſſe. Qui ſubeſt, præeſſe vult, atque imperare; idque totum ex vana animi elatione provenit, quæ tamen dejicitur deprimiturque; etenim.

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus, & celſæ graviore caſu
Decidunt turres, feriuntq́ ſummos
Fulmina montes.

Sed: *Beatus ille, qui procul negotiis,*
Paterna rura bobus exercet ſuis.

Humilitas exaltat. Quantùm origo fontium deprimitur, tantùm aſcendunt ipſi. Te jactas eum, qui non eſt; & ſuperbis. Ridetur meritò Epicurus, quod ſe ſapientem diceret, & hoc ipſo eſſet inſipiens. Humilitas beat. Quò eam amplectimur arctiùs, hoc plura in nos bona confert.

LXXII.

SUAS QUISQUE PARTES RECTE ET RITE AGERE STUDEAT.

Maturè sapiens trutinat, citò perficit, at post
Actus, Concilium concipit insipiens.

LXXII.

REgum ſapientiſſimus prævidens pleroſq; mortalium, longa ſibi inaniter infuturum ſæcula polliceri, ſingulos hortatur à vanis hujuſmodi conceptibus abſtinere, nec ſolùm non in plura annorum luſtra ſed nec in craſtinum diem durationem conjicere, inquiens Prov. 27. *Ne glorieris in craſtinum, ignorans, quid ſuperventura pariat dies*; q. d. Ne glorieris de futuris, dicendo: Cras genio indulgebo, deliciis me tradam, agros emam, plantabo vineam, de hoſte meo me vindicabo, aut aliam vitæ rationem inſtituam; neſcis enim an craſtinâ die ſuper victurus ſis. Verè Horatius:

Quis ſcit, an adjiciant hodiernæ craſtina ſummæ
Tempora dii ſuperi?

Quàm multi illâ ipſâ horâ ac momento, quo vel maximè ſe vivere, ac deliciis vacare arbitrabantur, extincti ſunt?

LXXIII

NON OMNIUM RATIO CONSTAT.

Multa negat Ratio: at verà Experientia monſtrat;
Si hominem cauſæ, re ſibi teſte, latent.

Noſ

LXXIII.

NOscitur, non omnium rerum constare ratio-r m, sed experientiam; Undè enim provenit, quòd, cùm tria sint lucidissima, Oleum, Argentum, & Ignis, ac nihil habeant in se nigredinis, dant tamen aliis, quæ non habent; nam Oleum lucidum nigras maculas infundit. Argentum candidum lineas nigras tingit. & Ignis fulgidus ligna ac paleas nigra facit? Quid est, quod paleæ tantæ sint caliditatis, quod poma cruda maturant, & tantæ frigiditatis, quód nives mediâ in æstate conservant, ne fluant; cùm tamen calidum & frigus sint contraria, & duo contraria in eodem subjecto esse non possint? Calx, in quo ignis latet, & cùm naturaliter aqua ignem extinguat oleumque ignem nutriat: tamen si quis aquam in calcem infundat, mox ignis latens urere incipit, & si oleum affundatur, mox ignem illum extinguit? Adamas ferro non frangitur, ac nullo consumitur igne, & hircino tamen sanguine mollescit. Sapiens ait: *Cunctæ res difficiles, non potest homo eas explicare sermone,* Quid, quòd fulmen aliquando manum hominis ferit, & tamen chyrothecam, in quâ manus erat, non lædit? Argentum in marsupio liquefacit, & marsupium ipsum non urit? aliquandò vas percutit & confringit, & tamen vinum, quod naturæ liquidæ est, per tres dies, vase fracto, non fluit? Reddant rationem de his minimis, qui divina requirunt.

LXXIV.
VIRTUTE AN DOLO.

En vapor ignivomus rupes clam rumpit & arces,
Millia quas equitum vincere non poterant.

LXXIV.

SApientia dolusq; ac ſtratagemata Ducum ſæpiùs hoſtem, quàm armatorum impetus evertunt; Ob hoc variæ illorum fuerunt quondam coronæ, Gemmatæ, Aureæ, Vallares, Murales, Roſtrales, Civicæ, Triumphales. Summam rerum præclarè geſtarum mercedem Romani exiſtimârunt, ſi ſuos Imperatores, Duces, Equites, Anteſignanos, cæteroſq; milites ſtrenuos, (pro ſuo quemque tamen merito, dignitate, gradu, commiſſaque provinciâ) certis coronis honeſtarent. Triumphalis, laureis, ramis, baccíſque circumtexta, invictis triumphatoribus offerebatur, Quibus, ut hoſtium victoribus & domitoribus, totâ Urbe Româ magnificis curribus & rhedis circumvectis, triumphum agere Senatus ipſius decreto faserat. Prius tamen edocto ſenatu de quinquies mille hoſtibus uno prælio cæſis. Tribuno militum, Equitive, qui hoſtium obſidionem ſtrenuè ſuſtinuiſſent, ab iis, qui liberati ſervatique fuerant, dabatur Corona obſidialis, ſive graminea, omnium honoratiſſima, illuſtriſſimaque. Querceis alii foliis ac faſtigiis textâ coronâ donabantur. Muralis dabatur corona ex auro conflagata illi, qui primus vi atque armis hoſtium mœnia tranſcendiſſet. Alii aliis decorabantur; nec inquirebatur, an virtute aut dolo evaſiſſent victores.

LXXV.

LABORE ET FAME.

Quos vis insanos domat haut privata parentum,
Hos labor emendat publicus atque fames.

LXXV.

INobedientibus ac protervis isthæc merces tribuitur. In has eos angustias nonnunquam Gula redigit, inobedientia, pravaque societas, otium, luxus, vitiaque complura. Quare ad rectam filiorum institutionem Parentes tenentur; & nemo ignorat, quanti ad Reip salutem, si probè curetur, & ad ejusdem perniciem intersit, si negligatur. Quemadmodum Dei jussu liberi parentibus honorem, amorem, obsequium, atque obedientiam in omnibus, quæ rationi sunt consentanea, debent; ita & ejusdem summa voluntas est, ut parentes Liberis amorem præstent, illos alant, bonisque moribus instituant. Ecclesiasticus ait c. 7. *Filii tibi sunt erudi illos, & curva illos à pueritiâ illorum.* Vides hîc quàm serio Deus parentibus Liberorum curam imperet? Sit ergò prima ea parentibus cura, liberis non aurum, non peritura fortunæ bona cumulare, sed virtute & sapientiâ exornare. Liberos qui ditare potiùs studet, quam probos mores docere, similis est illi, qui neglecto pede calceos curat, ait Plutarchus de Liberorum educatione. Novellam & teneram adhuc arborem facilè est aut curvam in altum surrigere, aut in quamcunque libet partem inflectere, cujus deinde annis roboratæ vitium mutare nemo potest.

LXXVI.
INVENTIS NON FACILE EST ADDERE.

Alata inventa est mola, corpore mobilis olim;
Corpore jam immota est, mobilis at capite.

LXXVI.

Qui non assuescit virtuti, dum juvenescit,
A vitiis nescit desistere, quando senescit.

ATramenti guttæ, quæ candidam vestem aliquam fædant, si statim lavantur, facilè delentur: quod si eas senescere sinimus, vix tolli possunt. Plantæ, si in eo loco, in quo natæ sunt, relinquuntur, at nullum, aut certè amarum afferunt fructum; & ideo transponi debent, & hoc maturè; quia si duriores fiunt, difficilè alibi radices agere poterunt, & si agant tenuissimæ erunt, & exiguæ virtutis, ita ut possint à quocunque vento avelli; Ita etiam si puer in pravâ illà inclinatione, in qua natus est, relinquatur, quos afferet fructus, amari erunt; ideò antequam durior disciplinæ & institutioni fiat, transponi debet, ut optimas in virtute radices agat, neque facilè tentationum ventis possit avelli. Malorum filii malâ depravati disciplinâ, rebus omnibus inutiles sunt, prætérquàm quod diabolo tradantur in escam, & sæpè permitit justo judicio Deus, ut qui virtute non educati, cum jam grandiores sunt, parentibus parere recusent, neque canitièm eorum venerentur, quos neque Deum ipsum venerari docuêre.

Embl.

LXXVII.

ΑΠΡΟΣΩΠΟΛΗΠΤΩΣ.

Nec rubor, aut pallor cohibet me dicere verum
Vel diviti, vel pauperi.

Cor

LXXVII.

COrruit Verias in plateâ. Inundavit mendacium. Illa eſt exoſa Dynaſtis. O rem deplorandam! Potentes rerum adeò faſtidire verum. Verè Comicus: *Obſequium amicos, Veritas odium parit.* Unanimis eſt impiorum concordia ad pietatem & veritatem impugnandam. Omnia vitia contrà unam virtutem conſpirant, omnia falſa unam veritatem impugnant. Verùm ſcriptura, Libri vera annunciant, nemini parcunt, revelant iram Dei de cœlo ſuper omnem malignitatem hominum. Nihil ad gratiam proferunt. Non externas hominum qualitates, divitias, potentiam, formam, nobilitatem, ſexum, atque id genus alia reſpiciunt, arguunt peccantes, Veritatem docent. Aliud nihil, quàm quod ſuggeſſit Veritas, Orbi detegunt.

LXXVIII.

INVIDUS ALTERIUS REBUS MARCESSIT OPIMIS.

Nec quicquam invidies oberit, cū fata favendo
Prosunt: quod Dii dant, nemo vetare potest.

LXXVIII

ANacharsis Philosophus causam plerique doloris hominum rogatus edicere, ait: Invidia est uâ plùs de alterius prosperitate ac virtute plerique dolent, quàm de vitiis. Isid. Nulla est virtus, uæ non habeat contrarium invidiæ malum. Sicut os, ait Stobæus, qui in sole ambulant umbra sequitur, ita incedentis per gloriam comes est invidia. Ideò Themistocles Dux Athen. teste Plutarho, juvenis dictitabat: Novi gesta mea necdum amam mereri; quod ea nondum invidia comitaur. Ut rectè quidam invidiam appellàrit fortunarum antagonistam. Similis draconi, Apocalyp. 2. qui caudà suà stellas trahebat; Ita virtutes in iima rutilantes nititur obfuscare Invidia. O quot la Mægera tragœdias civit! Angelos concivit ad ebellionem. Cain. Gen. 4. armat in fratrem. ratres Gen. 37. in Josephum, Esau in Jacobum en. 25. Saulem in David, 2. Reg. 14. Deniq; Saient. 2. *Invidia diaboli mors intravit in orbem.* O vipem, genitricis ventrem disrumpens, ut vivere non cipiat, nisi per mortem parentis! O rubigo edax omicilii sui! O arcana, vertis in venenum, quod tingis! Tria sunt, quæ altissima quæque infent:

Summa petit livor, perflant altissima venti;
Summa petunt dextræ fulmina missa Iovis:
—— Nec magnas patiens exurgere laudes
Invidia.

TAN-

LXXIX.

TANDEM PATIENTIA VICTRIX.

Non labente boves linguâ, sed calce resistunt;
Frustrà etiam imbellis bella repellit homo.

LXXIX.

NE Hercules quidem contrà duos. Sæpe quidem in variis regionibus everſi ſunt Reges; quibus expulſis, & per veræ libertatis imperitiem, devotis, ſucceſſit aut cæcæ popularitatis imperium, aut permiſſa proceribus potentia, id eſt, multiplex, pro unico quod expulerant, regnum. Ac ut membra quæ violentia de naturali ſede dimovit, non niſi per violentiam in articulos ſuos redeunt, ita provinciæ, quæ hoc modo ab optimo gubernationis genere diverterant, priùs errorem multis claudibus expiarunt, quàm antiquæ, & à ſe projectæ rectitudini redderentur. Subeundum itaque jugum eſt, ſi excuti nequit. Ferendum patienter. Suſtine ac patere, ne patiaris. Patientia colligit roſas. Excrementicià hirundinum fæce excæcatus Thobias, ſiniſtrum illum caſum tulit coſtantiſſimè. Quum Cambyſes Rex Perſarum, filium Præxaſpis (á quo monitus fuerat vitandæ ebrietatis) ſagittâ confodiſſet, pater dolorem ſuppreſſit, atq; etiam regem laudavit, ut ſagittariæ artis peritum. Cato nullis unquam caſibus eſt mutatus, nulli ſuccubuit calamitati. Itaque magnanimus eſto.

LXXX.

ALIENUM CONSILIUM.

Quid jactas vires animi? quid acumen adoras?
Nemo ſibi ſatis eſt; Rex eget ipſus ope.

Nemo

LXXX.

Vtere consiliis, quia factum pœnitet actum.

NEmo ingenio suo fidat, aut industriæ. Propriis in causis Talpæ sumus: in alienis Argi. Dubiis in rebus Sapientum exquire consilium. Corona senum multa prudentia. At sincerum ii consilium dare debent. 1. Apocal. 1. Visus Princeps sedere in throno, & viginti quatuor seniores, albis, vestiti, circum; ita sunt candidi consultores; candor enim symbolum est puritatis. Sint quoque taciti; hinc prisci fanum Consilii habuêre subterraneum; quod celanda sint consilia: & in eo candidam aquilam cum crista gallinacea diversicolore; quòd quamvis pugnacissimis, Regibus consulere ad pacem debeant. Hen. Farn. l. 1. de sim. Reip. Lacones, nacti victoriam stratagemate, sine sangvine multo, bovem Marti: at multo cum sangvine partam, Gallinaceum offerebant. Ergò Consiliarius imitetur Deum, dicatque cum eo, Jerem. 29. *Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis.* Ælianus prodit, Persis in more fuisse, ut consulere volentem. Reip. sisterent in laminâ aureâ, Hanc ferebat præmium, si Reip. salutare ipsius consilium accidisset: Sin infelix; virgis plateatim cædebatur. Consiliariorum ergò tarda & firma sint consilia. Valeat apud ipsos Delphicum istud: *Festina lentè.*

LXXXI.

TALIS FORTUNA.

Quam fragile est fortuna bonum? sic molle repente
Frangitur ut vitrum! Prô mala fida Dea!

FOR-

LXXXI.

FOrtuna vitrea eſt; cúm ſplendet, frangitur. Permulti ex proſpera fortuna ad humilem miſeramq; redacti ſunt. Dionyſius junior Syracuſis (ubi tyrannidem exercuerat) pulſus, exulavit Corynthi, ibiq; Ludimagiſtrum egit, teſte Cic. Polycrates Samiorum tyrannus, poſt multos ridentis fortunæ Zephyros, ab Orcete, Cyri Præfecto, ſuperatus, & ſuſpendio affectus. Xerxes, qui Ægyptum ſubegerat, à Themiſtocle victus, ab Arthabano eſt interfectus. Mithridates rex Ponti, qui annos quinquaginta Romanos variis cladibus affecerat, Aſiam occupaverat, Quintum Oppium Proconſulem, & Aquilegum Legatum in vincula conjecerat, à Lucullo primum, deindè à Pompejo ſuperatus, mortem ſibi intulit. Tarquinius Superbus regno pulſus eſt. Horat. lib. 1. Serm.

——— Inde ſuperbus
Tarquinius regno pulſus fuit.

Senior verò Marius, qui ſepties Conſul fuerat, de Jugurthe triumphârat, Cimbros & Theutones ſubegerat, Apulejum & Glauciam ſeditioſos interemerat, victus à Sylla aliquamdiu delituit in Minturnenſium paludibus. Ovid. lib. 4. de Pont:

Ille Iugurthino clarus Cimbroq; triumpho,
Quo victrix toties conſule Roma fuit;
In cano Marius jacuit, cannaq; paluſtri,
Pertulit & tanto multa pudenda viro.

LXXXII.

TALIS AMOR.

Heu! quàm vanus amor? Cui nunquam fidere tutum,
Fit cito cæcus amor, vanus abitque citò.

LXXXII.

AMor eſt pulchritudinis deſiderium. Plotinus triplicem conſtituit pulchritudinem: quæ nihil aliud eſt, quam gratia ex plurium concinnitate coorta; atque eo vel ex animo, ex virtutibus parta; & venuſtas nominatur: vel in corpore ex lineis, & coloribus ſimul maxima congruitate coaleſcentibus; & decus eſt poſtremo ſonorum jucunditas pulchritudinem reddet vel maximam. Hæc pulchritudo tres habet ſenſus illi ſubſervientes, interiorem mentis oculum, corporis viſum, & aurem accomodam ſonis percipiendis, tactui vero nullus relinquitur locus; Valeant igitur libidinis incendia, fugetur procul intempeſtiva titillatio. Obſcænus namq; amor hominem in alium mutat; ac ſæpè evenit ut bruteſcat. Æſtus venereus Euphratі ſimilis eſt, rapidiſſimo & vorticoſo flumini. Nefas eſt. Ignis eſt. Tali ab igne procul! Parvæ ſcintilla magnum cauſat incendium. Iſti ſunt pauci ex numeris, Luxuriæ effectus. Momentaneum, Æternum.

LXXXIII.

RARUM INGENII ET JUDICII CONNUBIUM.

Judicio ingenioque valet raro unus & idem;
Ingenio sua vis: Enthea judicio est.

LXXXIII.

PRæſtans eſt in gerenda Rep. prærogativa, poſſe magnis & virilibus ingeniis, quæ rei familiaris anguſtia aut aliæ difficultates premunt, propitiam manum dare, & veluti adeſſe Naturæ implorati. Quod ut illi facere eſt decorum, ita nec impunè poſſunt omittere, ſcilicet vel tacitâ indignatione bonorum caſtigari, vel aſſiduâ exprobrantis virtutis imagine apud ſe hanc culpam luentes; cùm enim hoc ipſo attolli meruerint, quod aut ſint, aut credantur; primæ illius & prudentis induſtriæ viri; quid morantur ſuam ſortem agnoſcere, & ingenij ſimilitudine junctos cognata charitate complecti? Nec ignorant, qui ii ſint, aut undè petendi. Benè conſultum generi humano, tanta præſtantium animorum meſſis eſſet, ut, diſtributis inter illos rerumpubl. negotiis, ſupereſſent adhuc vacui aliquot ſuperfluo & inutili munere à Numine Orbi donati. Multò parciùs cum felicitate hominum actum, rarumq; in omni ætate ac populo fuit altum ingenij acumen, purum, aptumque omni vitæ cuicumq; incubuerit, excultum diſciplinis, exertá fortiq; verecundia natum omnia nec quid nimis audere. Illas mentes cùm Optimates vocant in publicæ felicitatis partem, ſe ipſos quidem primum, quaſi illius genij participes, commendant, tum Reip. nervos addunt, nunquam pulchriùs, quàm à Sapientibus gubernatæ.

LXXXIV.

INCULPATA TUTELA.

Et justâ causâ, paribus quoq; cominus armis.
Vim vi licet repellere.

LXXXIV.

Vim vi repellere licet:

DUella perduellium deteſtabilia ſunt. Quid? Iſtane vera nobilitas, repetere cum ſangvine vindictam? Hæc verò barbara eſt feritas. Si homicidia vel pariant, vel tueantur nobilitatem, jam quintum Decalogi præcipiet iniquitatem; quod prohibet duella & vindictam. O perverſum nefas! Vera nobilitas virtútem agnoſcit parentem, & colit: non impietatem. Ovidius in lib. de vetula canit:

Nobilitas hominis mentem frænare furentem.

Et: — — — — — *Virtute remotâ,*

Migrat in exilium nobilitatis honor.

Vindicta hæc, & victoria eſt, Irām viciſſe ſuam. Et

Fortior eſt, qui ſe quàm qui fortiſſima vincit,

Mœnia.

Ambroſius, Chryſoſtomus, homil. de David? ādmirabiliorem ajunt fuiſſe Davidem ignoſcendo Sauli, quàm vincendo Goliam; Quare, Magiſtratus, ferro in duellorum victores animadvertite: in victos & victores excommunicationis fulmina torquete Præſules: Paſtores cæſa cadavera cœmiteriis arcete. Jerem. 22. *Sepeliantur ſepulturâ aſini putrefacti, & projecti extrà portas Jeruſalem;* Nam Pſal 138. *Viri ſangvinem declinate à me.*

LXXXV.

AVARITIÆ MALA.

Claudianus ita de avaro canit.

Plenus sævitiæ, lucriq; cupidine fervens;
Non Tartessiacis illum satiaret arenis.
Tempestas pretiosa Tagi, non stagna rubentis.
Aurea pactoli, totumq; exhauserit Hermum,
Ardebit majore siti.

Ava-

LXXXV.

AVaritia est infelix malorum radix. Duæ res, quæ maximè impellunt ad maleficium; Luxuries, & Avaritia sunt, ait Cic. lib. 2. ad Heren. Val. Max. l. 3. Avaritia neque habendo fruitur felix; & cupiditate habendi miserrima est. S. Chrysost. in Matth. Avaritia est insatiabilis ebrietas, injustitiæ fomes: Avarus communis omnium hostis. Hier. Avaritia est bursa Principum, cellarium latronum, rixa parentum, sibilus hominum. 1. Tim. 8. *Est radix malorum omnium.* S. Basilius Hom. 17. in Ditescentes: Mare terminos habet: nox leges non transgreditur: solus avarus nullum circumscribit tempus, terminum nescit: sed ignem imitando, omnia comprehendit, ac depascitur Mich. 6. *Adhuc ignis in domo impii, thesauri iniquitatis*; Quæ ista? Mensura minor; iræ plena.

LXXXVI.

Scaurus habet villas, urbana palatia nummos
Prædiaque innumeris prædia bobus arat.

Fabricat ex uno fraudando stellio nummum,
Centena: heu tanti lucra nefanda mali;
Huic tamen assiduè major sue crescit habendi,
Nunquam divitiis exsatiata fames.

Au-

LXXXVI.

AUguſtinus in Epiſt. Avaritiam inferno comparat: Infernus enim quantos mortuos devorat, nunquam dicit: Satis eſt ſic, etſi omnes theſauri confluxerint in avarum, nunquam ſatiabitur. Stroza pater avaritiæ notam cuidam imponit Scauro ubi ait: Iſai. 57. *Cor impii quaſi mare fervens, quod quieſcere non poteſt,* Inprimis Avari; Nam Chriſ-ſtom. hom. 36. in Matth. Ut ſine fluctibus mare nunquam; Sic animi avarorum nunquam abſq; turbatione. Et antequam priora componant, alia invaſerunt. Hugo de S. Vict. l. de clauſtro animæ. Superbia clauſit diabolo cœlum. Gula Adæ paradiſum. Avaritia diviti aperuit infernum. Secundùm iſtud 1. Tim. 6. *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, deſideria multa, & inutilia, & nociva, quæ mergunt hominem in interitum, & perditionem.*

Scaurus habet villas, urbana palatia, nummos,
Pingviaque innumeris prædia bobus arat:
Hic tamen aſſiduè major ſuccreſcit habendi
Nunquam divitiis exſatiata fames.

LXXXVII.
AMICUM DESSIDIUM.

Et canis & felis concordia rarâ: sed ambo
Sæpe solent rixas dissimulare suas.

Duo

LXXXVII.

DUo contraria ſe mutuo expellunt. Canis & Felis rarò concordes. Amicitia ficta ac ſimulata eſt. Fel ſub melle latet. Fide ſed cui vide. Loquuntur pacem cum proximo : mala autem incordibus eorum. Ejnsmodi erat Judæ proditoris. Talis adhuc indies multorum eſt. Ptolemæus Judæus, Abobi filius, Socerum ſuum Simonem, Judæorum principem, convivio exceptum cum duobus filiis interfecit, regnandi cupiditate. Zopyrus Perſa benignè à Babiloniis exceptus, Urbem eorum Dario prodidit.

Proditor alterius, non tibi fidus erit.

Helena Deiphobum Trojanum, cui poſt mortem Paridis nupſerat, dormientem Græcis prodidit, foribus ejus apertis, autore Virg. Appollonius Samios, quibus erat præfectus, Philippo dedit occidendos. Boleslaus tertius Rex Bohemorum Moſchonem Regem Poloniæ ſimnlatione colloquii exoculavit. Grimoaldus Pipini Filius, Dagobertum, Sigisberti ſecundi filium, fidei ſuæ poſt mortem patris commiſſum, interfecit, ut Auſtraſiæ regnum, cui præerat pupillus, ſibi vendicaret: Non itaq; omne, quod ſplendet, eſt aurum, nec, quod amicitiæ nomen habet, ſemper eſt amicitia.

LUXU-

LXXXVIII.

LUXURIANS AUDACIA.

Moris erat saltare solo: sed videris ecce
Iam saltare salo, per glaciem Batavos

Magn

LXXXVIII.

MAgna mortalium audacia est ac temeritas. Poëtæ Phaëtonis arguunt temeritatem, quod patris currum acceperit regendum, quum tamen non esset idoneus auriga. Ovid. lib. 1. Trist.

Vitaret cælum Phaëton, si viveret, & quos
optavit stultè, tangere nollet equos.

Gigantes ausi sunt jovem armis lacessere, & in eum scopulos jaculari, ut volunt Mytologorum fabulæ. Autor Æthnæ.

Tentavêre (nefas) olim detrudere mundo
Sydera, captivíq; Iovis transferre Gigantes.
Imperium, & victo leges imponere mundo.

Icarus confictis à patre Dædalo pennis suprà modum intumescens, ausus est mediocrem parentis volatum deserere, & in sublime niti, donec liquefactis à Sole pennis, præceps deciderit in mare, Ovid. lib. 1. Trist.

Dum petit infirmis nimium sublimia pennis
Icarus, Icariis nomina fecit aquas.

LXXXIX.

L'HUOMO PERSA, ID DIO DISPENSA.

Vana est imaginatio;
Scopum Jehova dirigit.

LXXXIX.

HOmo proponit, Deus disponit. Resistit Deus præsidentibus in robore, & per parvum quid. Nemroth robustus Gigas, ut diluvium fortè aliud evitaret, turrim moliri cæpit vastissimam: at Deus obstitit, quò minus perficeret: Homo, quanta moliris subindè? Sed, quia non ex, vel cum Deo, ideò retardat ea Deus. De cujus vi Psalm. 243. *Tange montes, & fumigabunt.* Sublime elude conatus, & in fumum abibunt. En Goliatham 1 Reg. 17. à vertice ad calcem obarmatum, terroriq; cunctis; à lapide sternitur non magno: à morbo Gigas & Rex. In exercitu Antiochi, 2. Machab. 6. ingens erat Elephas, & is ab uno Eleazare suffossus corruit. Elephantinos viros casus quàm levis perdit? Adamas fertur non nisi perægrè diffringi posse! ast ut unum fragmen absiliit, continuò in pulverem redigitur; Ita homo, etsi colosseus, & chalybeus; morbo tamen mortique cedit, inq; pulverem collabascit.

LXXXX.

LIBERTAS INÆSTIMABILIS.

Wormit kanstu schätzen Freyheit?
Dann unerträglich Dienstbarkeit.

LXXXX.

LIbertas pretiosior auro; etenim
Alterius non sit, qui suus esse potest.

In cavea non canit Luscinia. *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena? Super flumina Babylonis, illic sedimus, & flevimus, dum recordaremur tui, Sion.* Intolerabilis est servitus misera. Onus est gravissimum. Onera verò vitæ sunt varia: De hoc Ecclesiast. 40. *Occupatio magna creata est omnibus hominibus, & jugum grave super filios Adam, à die exitus de ventre, usq; in diem sepulturæ.* Oneris hujus pars est corruptibilis humana. Prælatorum austeritas. Hominum malitia. Mundi vanitas. Ipsa hominis vita quâ haud aliud onerosius. Onus quoq; conscientiæ est, nempè peccatum. Ab onere vitæ avocari tantò beneficium majus est, quantó gravius. Nec mirandum, inquit S. Hieron. Epist. ad amicum ægrotum, tom. 9. quod sic mortalium vita populetur in mundo; in quo nemo nascitur ridens. Malorum primitias in primis lachrymis gustamus. *Primam vocem*, ait Salomon. Sap. 7. *similem omnibus emisi plorans, & similis est exitus.* O angustum & anxium tempus vitæ, ubi cum initio nominatur & finis! Itaq; hinc avocari gratia est. Sæculum, ait ibidem S. Hieron. pelago comparatur; in quo rara sunt prospera, solus exitus securitatis est portus.

LXXXXI.

UTRUM PLUS PUBLICE EXPEDIAT.

Somnia portendunt, & vana sophismata multi,
Queis mola rem populi promovet una magis.

QUI i

LXXXI

QUi Sophisticè loquitur, odibilis est, & in omni re defraudabitur, ajunt Philosophi. Ejusmodi extitêre complures, ac parum Reip. adjumenti attulêre: Verum artificia, longo temporis decursu comprobata plùs incrementi atq; utilitatis intulerunt. Abietarii, sive fabri lignarii, Acupictores, sive Phrygiones, qui aurum & colores vestibus intertexunt. Actuarij, sive ab Actis Notarii, qui veloci stylo acta actionesq; describunt. Acupedarij optimi cursores. Alutarij, sutore coriacij. Amphoratii, pincernæ. Apiarij, Arcarij, arcarum fabri. Architecti. Arcularij, Aucupes. Aviarij, Aurifices. Aurigæ, curruum & vehiculorum ductores. Balneatores. Bractearii. Calceolarii. Calones, militum servi. Carnarij. Carnicoctores. Carpentarii. Caupones. Cellarii. Cæmentarii. Ceroplastæ. Chirurgi, medici vulnerarii. Fænisecæ. Fullones. Furnarij. Hamiotæ. Helciarij. Herbarij. Institores Lactarij. Lanarij. Laniones. Lectarij. Librarij. Lintearii. Lixæ. Medicamentarij. Molendinarij. Myropolæ. Navitæ. Odorarij. Oeconomi. Oenopolitæ. Piscarij, alijq; diversarum artium cultores, usibus humanis apprimè necessarij. Apage Sophista.

LXXXXII.

VIUR POUR MOURIR, ET MOURIR POUR VIURE

Ut moriar, vivo, morior q; , ut postmodò vivam;
Nam cinere exusto mox redivivus ero.

Mors

LXXXXII.

MOrs ſequitur vitam indubitata. Omnes morimur, & quaſi aquæ dilabimur in terram, quæ non revertuntur. Ut ſidera in Oriente orta, poſt mille curſus ac recurſus, demum in Occidente occidunt omnia; ita uno progreſſi ortu, occumbimus pari occaſu: ſed non eventu pari. Simonides Philoſophus, Plut. teſte in Conſolat. ad Apollon. poſcenti ab ſe Pauſana, Rege Lacedæmoniorum, ſibi è Philoſophia mnimoſynon promeret, è quo melior evadere poſſet, ajebat: Hominem te, & mortalem memineris. Noverat is Regis faſtum, atq; animos; & nullum efficacius illo antidotum. Solon Athen. ad elatos Græcorum ſpiritus retundendos, templi Delphici valvis inſcripſit: noſce te ipſum, quis, undè, quò tendas; Nam vivendo morieris; moriendoq; vives; Credimus namq;, quod ſicut Iſraëlitæ ſimul & Pharaonitæ, Exod. 14. ſunt Ægyto egreſſi: verùm ad mare cùm ventum, hi ſubmerſi: illi egreſſi ſunt in terram ſanctam, ſive vel morbo, vel veſtium attritione; ita corpoaa ex terrâ egreſſa, judicii Divini mare tranſire habent; in quo peccatores peribunt, juſti pertranſibunt ad gloriam. Quales duo cum Joſeph capti, Gen. 40. ambo è carcere ſunt educti, ſed hîc in malam crucem, ille ad priſtinam dignitatem. Et verò potens eſt Deus nos reſuſcitare; Nam, qui ex nihilo creavit omnia, facilius poteſt idem mortuos ad vitam revocare.

LXXXXIII.

MUCHAS PALABRAS, PORHAS OBRAS.

In cassum irritas, catulo latrante, Leonem;
Facto opus est, quoties nil ubi verba valent.

LXXXXIII.

Multa verba, opera pauca. B. Jacobus cap. 1. admonens homines, ut ex divino verbo fructum perciperent, & secundùm illud operarentur, admirabili quadam similitudine explicuit, quod ex eo, quia illud audientes non servarent, proveniebat, quod illud opere non exequerentur, dicens: *Estote factores verbi, & non auditores tantùm, fallentes vosmetipsos; quia si quis auditor est verbi & non factor, hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo; consideravit enim se, & abiit, & statim oblitus est, qualis fuerit.* Posuit similitudinem viri; quia qui sunt viri, & non fæmineis moribus assuefacti, si faciem in speculo aspiciant, est tam celeriter, (& ut ajunt per transennam) ut statim obliviscantur imaginis suæ illic perspectæ: non ita mulier, sed prolixè se contemplatur, ac faciem secundùm speculum exornat. Siquidem ergò hîc S. Apostolus comparat verbum Dei speculo, advertite in eo maculas defectusque vestros, eosque corrigite, ac valdè prolixè in illo vos aspicite, ac secundùm illud animas vestras componite, ut fructum bonaq; opera proferatis.

PER

Emblemata selecta

LXXXXIV.

PENSO ABSOLUTO.

Munia sic quisquis perragat sibi credita vitæ,
Mors donec solvat fessa laboris onus.

Uni-

LXXXXIV.

UNiverſalis rerum omnium Dominus, qui nos vocat ad obſervantiam ſuæ S. Legis, eſt Dominus tantæ nobilitatis, ut de eo dicat David. Pſ. 85. *Quoniam tu, Domine, ſuavis & mitis; & multæ miſericordiæ omnibus invocantibus te.* Tanta ejus ſuavitas, ut ad ſe nominandum, non dicatur Dominus familias, quod eſt nomen Majeſtatis, ſed Paterfamilias, ut nos confortet, ut libentiſſimè ad ejus ſervitium accedamus. Ut primum rationis uſus illuceſſit, jam Deus eſt tecum, ne ad ſathanam diſcedas. Sunt homines tam dulcibiles ad proficiſcendum in vineam ſathanæ, ut quamvis non vocentur, nec conducantur, aut aliquid præmii illis promittatur, omnes illuc pergant. O animæ Chriſtianæ, quare non erubeſcitis, cùm tot vocationibus non reſpondeatis Perſeverandum eſt autem in Dei ſervitio uſque ad finem; Vita enim æterna non niſi perſeverantibus dabitur. Matth. 24. *Qui perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit.* Hanc conditionem ſæpè repetit Scripturâ, ut eam tantò profundius animis noſtris imprimat. Corona non datur inchoantibus certamen, aut curſum, ſed currentibus uſque ad metam. Stabilis mane in bono propoſito, atq; in gratiæ ſtatu firmus. Non aliud vult Scriptura ſacra, dum monet, ne ſimus claudicantes, ne ſimus ut ſidera errantia, ne ut Luna mutabiles.

OM-

LXXXXV.

OMNIA MERCURIO SULPHURE ET SALE.

Principium trinum est, quo cuncta creata ligantur;
Si dubitas, faciunt hæc resoluta fidem.

LXXXXV.

Multa in triplici numero sunt disposita.

SIc in Angelis tres sunt Hierarchiæ, in unaquaq; tres Ordines, in unoquoque Angelo tria distincta: Essentia, Virtus & Operatio.

Item Deus triplicem ordinem creaturarum institui: Spirituales, corporales, & partim spirituales & corporales.

Hic numerus trinus frequens est, & mysticus in S. Scripturâ.

Tres sunt filij Noë, ex quibus omnis natio derivatur. Gen. 6. 10.

Trium Deus specialiter dicitur, Abrahæ, Isac & Jacob. Exod. 3. 6.

Trium Dierum viam ambulant exeuntes Ægypto. Exod. 8. 27.

Tres in montem ascendunt: Moyses, Aron & Hur. Ex. 17. 10.

Tria erant in arca: Virga Moysis, Tabulæ Legis, & Manna, Hebr. 9. 4.

Tres erant Vrbes refugij ultrà citraq;. Deut. 4. 41. N. 35. 6.

Ter in anno Templum invisebant Judæi. Exo. 23. 17. & c. 34. 24.

Ter se Elizæus mensurat cum puero. 3. Reg. 17. 2.

Ter Daniel orat, ac ter genua in die flectit. Dan. 6. v. 10.

Tribus diebus Jonas est in ventre Ceti. Jonæ 2. 1.

Tribus diebus & tribus noctibus jejunat Esther. Esth. 4. 16.

In novo Testamento.

Tres Reges tria dona ferunt. Matt. 2.

Ter eundem sermonem orat Christus. Matt. 26. 44.

Tribus diebus in morte Christus. Mar. 8. 31.

Tribus diebus non Manducans, nec bibens Paulus. Act. 9. 9.

Tres lingvas sanctificat Christus, sub quibus omnes aliæ. Jo. 19. 10.

Tres Apostoli in Transfiguratione. Luc. 9. 28.

Tres status & Imperia Christi: Cœlestium, Terrestrium & Infernorum. Phil. 2. 10.

Tres ab omni parte portæ in Civitate Dei. Apoc. 21. 13.

Hæc ex multis pauca.

LXXXXVI.

PURGATORIUM ANILE.

Nocte dieque gerit lites Plutonia Conjux,
Anne verò hæc purgans sæva sit ignis anus?

Non

LXXXXVI.

NOn eſt animal vitulentius muliere malâ; Hinc Eccleſiaſt. 29. *Brevis omnis malitia ſuper malitiam mulieris*; Undè ſignificaturus Deus, nolle ſe ultrà miſereri Iſraëlis, Oſeæ mandat, ut ducat uxorem, filiamq; primogenitam nominet Abſq; miſericordia; quia non addam ultrà miſereri domui Iſrael. S. Joannes Apoc. 9. ſcribit ſe admiranda vidiſſe: Locuſtas ſimiles equis paratis in prælium, habentes caudas ſimiles Scorpionum, dentes Leonum, capillos mulierum, & poteſtas earum nocere hominibus. Obſtupeſcendum profectò, Spiritum Sanctum, ad declarandum locuſtarum harum malitiam, cuncta adeò horrenda apponere, equorum ſævitiam ad prælia paratorum, Scorpionum virus, dentes Leonum, ac ſuprà caput earum capillos, mulierum ut malâ muliere nihil eſſe pejus denotaret. Sapiens ac breve dictum eſt: *Brevis omnis malitia ſuper malitiam mulieris*. Eccl. 25. Benè Comicus.

Feris omnibus agreſtior mala mulier;
Par eſt leænæ & mulieris crudelitas.

Euripides in Phænis:

Mulier efferaciſſimum malum eſt:
Vbi mulieres; ibi omnia malâ ſunt.

Chryſ. Quid Leone ſævius? Quid ſerpentibus aut draconibus atrocius: Sed hæc animalia in malo, mulieri inferiora ſunt.

Menander: *Mare, ignis, mulier tria mala:*

LXXXXVII.

ΔΕΥΤΡΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΕΣ.

Ætas quaq; vices habet, & sua tempcrat acta;
Præferat inventis ut meliora bonis.

LXXXXVII.

HUmani generis, ſicuti cæterorum omnium, præcipua in cunabilis cuſtodia eſt. In arboribus rami naſcentes obſequuntur Agricolæ: cujus ductu vel in altum enituntur vel ad terram proni deflectunt; Ita puerorum animi, parentum velut obſtetricum manibus fingi poſſunt, certâ & in ſequuturam ætatem menſurâ imagine.

In adoleſcentiam deindè productos, primamq; juventutem, ipſe impetus ſangvinis, vireſq; jam ſe nimis cognoſcentes, prorſus immutant, & animum abripiunt per in conſultæ fiduciæ ac ſecuritatis æſtus. Tunc primum idonea deliciis ætas eſt, nec plus de voluptatum ſenſu gaudet, quam quod illas audeat impunè experiri. In poſterum conſulere ideò neſciunt, quia adhuc crudæ vires non reputant ſe obnoxias eſſe fortunæ: & prætereà lætarum rerum ſpecies tunc animos ita implent, ut ſeveriori prudentiæ, quæ primo aſpectu moleſta eſt, in iis nihil vacet.

Excipit juventutem ſtata ætas ac virilis, media inter adoleſcentiæ præcipitia, ponduſq; ſenectutis. In hac adeò cum animo corpus viget, ut tunc demùm verè hominem eſſe credideris.

Sed hanc denique pulcherrimam vitæ partem ſenectus, velut aliquo æſtu ſenſim inundans, ſangvini primùm, & mox ingenio, ſuum frigus inſinuat. Omnia ſolent anxiâ nimis cogitatione verſare, tam quæ ipſi effugêre. quàm quæ alios perdiderunt. Sic rerum vertitur ordo.

LXXXVIII.

LA LANGUE PERD LA LANGUE.

Sæpè parit petulans langvorem lingva: quid ergò
Lingvà doles, quum tu causa doloris eris.

LXXXXVIII.

PEriculosum lingva membrum est; Ut verissimum sit Jac. 3. *Qui non offendit verbo, hic perfectus est vir.* Quis perfectior Jobo? quem etsi omnibus membris percusserit sathan; non tamen in lingva. Fortè ut hanc ad peccandum relinqueret potentem; Undé Job. 19. *Adhæsit os meum carni meæ, & derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos.* q. d. omnia afflicta sunt in me, sola lingva superat intacta. Fortè, quia tam est periculosa, duplici eam Deus septo munivit. Plinius ait, duas in eâ venas esse! una ad cerebrum, adusq; cor altera pertingens; id discmaus tum moderatu esse solicitam ac difficilem: tum orationis cum ratione & corde esse consensum oportere. Quare Eccl. 28. *Verbis tuis fac stateram, & frenos ori tuo rectos: & attende, ne forte labaris in lingva, & cadas in conspectu inimicorum dæmonum.* Frena sunt Dei amor, timor; pudor tui & hominum; silentium, secretum, detractionis odium.

O scintilla! quantos sæpè das ignes?

Eccles. 22. metuebat Sapiens: *Quis dabit ori meo custodiam, & super labia signaculum certum; ut non cadam in ipsis, & lingva mea perdat me?* Plùs diffidebat lingvæ, quám fideret suæ sapientiæ. Ac tantò sapiēbat diviniùs.

Emblemata selecta

LXXXXIX.

NUBE PARI.

Cernis in exemplis Hecubam, quam duxit Adonis;
Si placidè & benè vis nubere, nube pari

Si

LXXXXIX.

Si qua voles aptè nubere, nube pari.

VErè bonum est homini mulierem non tangere. 1. Cor. 17. Quia uxorem accipere, est libertatem vendere. Socrates percunctanti, Quid sit uxorem ducere? ait: Quod nassâ concludi; ut enim nantes circum nassam pisciculi vellent intus esse; sed foris, qui sunt intus; ita uxorati ac liberi. Quæ his rosæ videntur, ac mella; istis sunt spinæ, ac fella. Nemo novit, ubi me calceus premat: ego sentio: dicebat Æmilius Paulus, cognatis disuadentibus, ne uxori pulcellæ, prænobili, daret repudium. Plutar. in Æmil. Paul. 4. Cicero repudiatâ Terentiâ, roganti Hirclo suam duceret sororem, actis gratiis, negat amori & Philosophiæ convenire, nec eâdem sede morari posse. Hier. l. 1. contrà Jovinianum. Quare, ut Philemon Comicus ajebat, Hominem in vita semel concendere mare, mirandum est; at expertum repetere, hoc mirum. Mare malorum mulier.

Emblemata selecta

C.

VERITAS MIRE PATESCIT.

Sæpè etiam est fatuus, vel simplex pusio vates:
Abdita cùm Fatum vera aperire volet.

Tan-

C.

TAndem Veritas in lucem prodit, atque omnibus conspiciendam se pæbet. Ex ore parvu-
orum, quin & stultorum veritas manifestatur; Et
eritas tandem omnibus prævalet. Jucunda est
la Historia, quæ tertio Esdræ libro ad longum de-
ribitur, quod sc. tres Regis Darii Ephebi, cum ip-
o Rege, ejusq; Consiliarius, ac totius regni Viris
Doctissimis, disputârint, quidnam in toto univer-
o fortissimum existeret; Vinum primus, alter Re-
em tertius mulieres, præ omnibus autem verita-
em eminere asseruit; Veritas enim manet, & inva-
scit in æternum; nec enim apud eam est accipere
ersonas, neq; differentias, sed quæ justa sunt, fa-
cit omnibus. Benedictus Deus Veritatis. Et
desiit loquendo. Et omnes populi clama-
verunt: Magna est Veritas, &
prævalet.

F I N I S.

